

[Første næstformand]

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Spørgsmål om fremme af forespørgsel til energiministeren:

Forespørgsel [om D.O.N.G.] af Maisted (FP).

(Forespørgsel nr. 2. Anmeldt 8/10 80).

Første næstformand (Enggaard):

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Spørgsmål om fremme af forespørgsel til ministeren for offentlige arbejder:

Forespørgsel [om postvæsenet] af Brøndsted (V) og Grove (KF).

(Forespørgsel nr. 3. Anmeldt 8/10 80).

Første næstformand (Enggaard):

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Spørgsmål om fremme af forespørgsel til statsministeren:

Forespørgsel [om landbruget] af Niels Anker Kofoed (V).

(Forespørgsel nr. 4. Anmeldt 8/10 80).

Første næstformand (Enggaard):

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om boligbyggeri. (Øget ramme for nyt almennyttigt boligbyggeri og lette kollektivboliger m. v. Støtte til opførelse af andelsboliger. Udvidet adgang

til erhvervelse af eksisterende ejendomme til ungdomsboliger).

(Lovforslag nr. L 2. Fremsat 8/10 80).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 6 og 7 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

6) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om realkreditinstitutter. (Udlånsregler for industri- og håndværksejendomme og for ejendomme til helårsbeboelse samt henstandsordning for vanskeligt stillede landmænd).

(Lovforslag nr. L 3. Fremsat 8/10 80).

7) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om forbedring og forenkling af realkreditgivningen.

[Af Fogh Rasmussen (V) m. fl.]

(Beslutningsforslag nr. B 2. Fremsat 8/10 80).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Boligministeren (Erling Olsen):

I hr. Fogh Rasmussens forslag til folketingsbeslutning foreslås det, at regeringen fremsætter forslag til ændring af realkreditloven og ændrer de administrative bestemmelser omkring realkreditgivningen på syv forskellige punkter.

Vi fremsætter nu forslag til ændring af realkreditloven, og det første punkt, hr. Fogh Rasmussen nævner, imødekommer vi ved, at vi indfører kontantvurdering og kontant låneudmåling.

Med hensyn til det andet punkt, sondringen mellem almindelig og særlig realkredit, ønsker hr. Fogh Rasmussen denne sondring ophævet. Vi er villige til at se på det. Umiddelbart forekommer det os at være fornuftigt at gøre det; man vil spare et sted mellem 60.000 og 70.000 tinglysninger i et i forvejen stærkt belastet tinglysningssystem. Der kan være betænkeligheder ved det, men vi vil overveje det meget positivt.

Vi foreslår selv lånegrænser og løbetider forenklet, men noget anderledes, end hr.

[Boligministeren]

Fogh Rasmussen foreslår det. Jeg mener, at det kan vi drøfte i udvalget. Vi vil være betænkelige ved gradvis at gøre forhåndslån obligatoriske, men vi mener, det er noget, der må drøftes i det udvalg, der skal se på finansiering af byggeriet og afgive betænkning inden næste år.

Rentetilpasningslån er vi lidt bange for. Vi mener for det første ikke, at der er det helt store behov for det, fordi det ikke har været særlig benyttet. For det andet kan jeg ikke lade være at tænke på et specielt tilfælde. Hvis en person i 1975 syntes, at det var lidt vel højt med en rente på 12 pct., fordi den faktisk kun var 10 pct. i 1972, og den pågældende så tog et rentetilpasningslån i håb om, at renten skulle komme ned på de 10 pct. igen, og man nåede frem til 1980, hvor der skulle tages et nyt lån, og renten var 20 pct., så var det altså ikke så sjovt for den pågældende. Derfor er spørgsmålet, om man i stedet for at have disse 5-årige intervaller i rentetilpasningen måske kunne gå helt over til variabel rente, også fordi man ved en variabel rente på realkreditlånene, ligesom man har det på sparekasselånene i fast ejendom, ville kunne udjævne konjunktursvingningerne i byggeriet. Ingen ville have behov for at skynde sig at bygge, når renten var lav, for det udjævnedes. Ingen ville være nødt til at holde sig stærkt tilbage, når renten var høj, for det udjævnedes.

Den slags ændringer kan ikke gennemføres fra den ene dag til den anden. Det er ændringer, der må analyseres og overvejes, og det må også indgå i udvalgsarbejdet. Det kan ikke komme ind her og nu.

Så er der punkt 6 og 7 om mulighed for 70 pct. belåning ved ejerskifte og om, at reglerne for tillægslån bør smidiggøres efter hr. Fogh Rasmussens mening. Det kunne vi i princippet også have nogen sympati for ud fra rent kapitalmarkedsmæssige betragtninger, men da der nu i kraft af vores ændringer i realkreditloven kommer så store ekstraudbud af obligationer frem på markedet, tør vi ikke gå videre her. Dernæst kommer, at det, vi først og fremmest skal finansiere med vores obligationsudbud, er ny beskæftigelse, ikke så meget ejendomshandler. Derfor mener vi ikke, at der rigtig er nogen mulighed for bevægelse på punkterne 6 og 7.

Jeg vil til slut sige, at vi værdsætter, at man også fra venstres side vil have gjort no-

get her, og vi skal se, hvor vi kan imødekomme ønskerne.

Kaj Poulsen (S):

De forslag, boligministeren her har fremsat, og som behandles i dag, har alle til formål at gribe ind i den alvorlige byggekrise, vi er løbet ind i i det sidste par år.

Vi er i socialdemokratiet tilfredse med, at disse lovforslag er kommet så hurtigt frem, og vi takker boligministeren for dette hurtige arbejde. Vi håber, at det vil være muligt at få disse forslag vedtaget ved tredje behandling inden udgangen af indeværende måned for at lette den store ledighed, vi har inden for byggefagene. Den er tre gange så stor i andet kvartal 1980 sammenlignet med samme kvartal i fjor.

Byggekrisen har betydet en væsentlig nedgang i færdiggørelsen af nye boliger, således at hvis der ikke gribes ind, og hvis tendensen i udviklingen fastholdes, vil det betyde, at vi næste år vil se, at antallet af færdigbyggede boliger rasler ned under det alt for lave tal på boliger for 1980 på ca. 23.000.

Derfor ser vi med glæde, at regeringen foreslår den almennyttige byggekvote sat op fra 7.000 til 10.000 boliger årligt. Det vil ikke alene give flere arbejdspladser inden for byggefagene. Det vil også medvirke til, at boligforsyningen i landet vil blive forbedret, og det vil på den måde medvirke til at tynde ud i de efterhånden alt for lange ventelister i de almennyttige boligselskaber. De 3.000 ekstra boliger er imidlertid ikke nok til at tilfredsstille efterspørgslen efter udlejningsboliger, men på baggrund af den økonomiske situation, vi står i, må vi i første omgang udtale tilfredshed med udvidelsen af kvoten på de 3.000. Her må man jo huske, at vi af den nuværende kvota bruger omkring 700 boliger til at reparere byggeskader osv. i de eksisterende afdelinger, så det er altså en overordentlig nødvendig udvidelse af kvoten.

Ud over denne kvota for det almennyttige byggeri er der i lovforslag nr. 2 som noget nyt på boligmarkedet forslag om at yde statsstøtte til opførelse af 700 private andelslejligheder. Støtten gives i form af rentesikring, altså en betydelig støtte til en ny type privatboliger. Men denne ordnings succes beror alene på, om vi ved den lov, som skal behandles senere her i dag, nemlig loven om

[Kaj Poulsen]

andelsboligforeninger og andre boligfællesskaber, kan indføre regler, der gør, at vi ikke ved at yde betydelige offentlige tilskud sætter en spekulation i gang på dette område. Socialdemokratiet vil følge prisudviklingen for andelsboliger ganske nøje, og såfremt det viser sig, at de offentlige midler kun er kastet i grams på boligmarkedet til fordel for spekulation, vil vi ikke tøve med at søge lovgivningen ændret, således at disse tendenser stoppes omgående.

Lovforslaget åbner endvidere mulighed for støtte til erhvervelse af eksisterende bygninger til omdannelse til ungdomsboliger. Den situation, vi står i, med mangel på ungdomsboliger i samtlige uddannelsesbyer, er efterhånden så urimelig, at det er betimeligt at indføre disse nye regler, og vi forventer, at vi på denne måde kan afhjælpe mangelen på ungdomsboligområdet.

Der åbnes endvidere mulighed for at integrere boligerne efter bistandslovens kapitel 7 til psykisk og fysisk handicappede, hvilket efter socialdemokratiets opfattelse vil være en god ordning, som følger intentionerne om en bedre og mere moderne pleje og behandling af disse handicappede.

Lovforslaget har yderligere til hensigt at forøge antallet af lette kollektivboliger, hvor kvoten har været på 300 boliger om året, men på grund af økonomien er det efterhånden faldet til omkring 200 boliger. Det retter forslaget op på, således at vi fremover vil kunne bygge 300 lette kollektivboliger om året, og det kan vi tilslutte os.

Vi synes, at forslaget alt i alt er et godt forslag, og vi håber og vil arbejde for, at dette forslag kan gennemføres inden udgangen af denne måned.

Forslag til lov om ændring af lov om realkreditinstitutter har samme formål som de øvrige forslag, der behandles her i dag, nemlig at skaffe flere i arbejde, og i dette lovforslag sker det igennem ændrede og forbedrede låneregler for erhvervslivet samt ændring af udmåling af lån til opførelse af ejerboliger.

For det første går man over til kontantvurderingsprincippet ved udmålingen af realkredit, og for det andet sætter man lånegrænsen op til 80 pct. af opførelsesudgiften. Dette vil betyde, at den månedlige udgift ved at bo i et normalt parcelhus vil falde med knap 400 kr., og det er socialdemokratiets håb, at denne lempelse af boligudgiften for parcelhuse

vil betyde, at flere får lyst til at gå i gang med at bygge, både af hensyn til boligforsyningssituationen, af hensyn til byggebranchen og af hensyn til beskæftigelsen.

Det foreslås at oprette et specialinstitut til långivning inden for industri og håndværk, som får til opgave på forretningsmæssige vilkår at vurdere kreditværdigheden i de enkelte virksomheder ved belåning af bygninger og maskiner samt at hæve lånegrænsen for området, og der foreslås endvidere muligheder for belåning af vedligeholdelses- og forbedringsarbejder i beboelsejendomme samt i erhvervsejendomme.

Vi finder forslaget velbegrunder, det fjerner nogle af de forviklinger, der har været i loven, og derfor kan vi tilslutte os det. Forslaget vil, bl. a. på grund af de bedre lånemuligheder, have en positiv virkning i byggebranchen og på beskæftigelsen.

Endelig er der i lovforslag nr. L 3 foreslået en henstandsordning for vanskeligt stillede landmænd. Reglerne i denne henstandsordning er udformet i samarbejde med landbrugets organisationer og realkreditinstitutterne.

Det er hensigten, at denne ordning skal finansieres af de midler, som landbruget selv har indbetalt til institutternes reservefonde, således at ordningen kommer til at virke som en solidarisk ordning, forstået på den måde, at man låner af midlerne, som også det bedrestillede og korndyrkende landbrug har indbetalt, således at disse midler kommer til at styrke de dårligst stillede i det animalske landbrug, som har et stort behov for at blive styrket både af eksportmæssige grunde og af beskæftigelsesmæssige grunde. Socialdemokratiet kunne ønske dette princip overført til andre områder, således at solidariteten kunne udvides betydeligt. Socialdemokratiet kan tilslutte sig forslaget og håber også her på en hurtig behandling i udvalget.

Venstres beslutningsforslag har boligministeren gennemgået punkt for punkt, og vi kan tilslutte os det, ministeren har været inde på. Dog vil jeg nok tilføje, at hvis vi skal have ændringer i realkredit, vil det nok være rimeligt, at vi beder det udvalg, som det er besluttet skal i gang med at se på realkreditformidlingen her i landet, om også at tage nogle af de problemer op, som venstre her peger på, bl. a. punkt 2 om, at sondring imellem almindelig og særlig realkredit ophæves i enhedsområderne. Vi finder, at tiden

[Kaj Poulsen]

måske er løbet fra disse tolagsfinansieringer, og at vi skulle have en vurdering af det.

Vedrørende løbetiderne, som venstre forslår ændret i punkt 3 i forslaget, er det vel nok noget, der også skal ses på i udvalget, men vi kan ikke tilslutte os venstres forslag, som det ligger, idet det klart drejer sig om at udstede vekslere, som der bestemt ikke er dækning for i den nuværende økonomiske situation. Vi synes, at en fornyelse af realkrediten på visse områder nok var mulig, og vi glæder os til at se dette udvalg behandle de forskellige områder.

Man kunne tænke sig vedrørende løbetider, at man eventuelt kunne forlange indløsning af lånene ved ejerskifte, således at man fik en mere smidig gang i realkrediten, og så folk ikke ved at have optaget lån for 30 år siden eksempelvis kan tjene på en sådan låntagning ved ejerskifte på den ene eller anden måde. Desuden vil venstres forslag, hvis det gennemføres uændret, fuldstændig smadre de kreditpolitiske og pengepolitiske foranstaltninger, der er sat i sving her i landet.

Vi må altså opfordre til tilbageholdenhed, men lad os se på de enkelte punkter i udvalget.

Keld Andersen (KF):

Ja, så fik regeringen og dens forligspartier da endelig taget sig sammen til at fremsætte en række forslag med det sigte at få gang i boligbyggeriet. Mere end nogen anden branche har byggesektoren i meget lang tid lidt under regeringens manglende evne til i tide at fremlægge den nødvendige politik. Resultatet heraf er, at vi sommeren igennem har oplevet den ene virksomhedslukning efter den anden, og regeringen må derfor med boligministeren i spidsen tage sin meget store del af ansvaret for denne tingenes tilstand på boligområdet.

Hvad har regeringen i realiteten foretaget sig i sommerens løb for at øge beskæftigelsen i byggesektoren? Intet som helst reelt, men en masse snak og avisskriveri. Havde man endda blot forholdt sig passivt med den begrundelse, at man arbejdede på at finde frem til virkelig konstruktive og langsigtede løsninger på området, kunne man måske have affundet sig midlertidigt hermed. I ministeriet har man med boligministeren i spidsen ikke forsømt nogen lejlighed til at udbrede

for den undrende offentlighed, at nu vil man sandelig foreslå både dette og hint for at komme byggesektoren til undsætning. Når så alle boligministerens sikkert velmente initiativer nåede frem til den samlede regering, viste det sig hver gang, at han stod alene med sine ideer, og det hele blev fejlet af bordet.

Samtidig har såvel socialdemokratiske ministre som dette partis folketingsmedlemmer trampet rundt i det politiske spinatbed, som man selv har gjort spørgsmålet om rentefradragsretten til. Alt sammen med det resultat, at situationen i byggebranchen forværredes yderligere, fordi alle forholdt sig afventende i håb om, at noget ville vise sig. En reaktion, som er meget forståelig, for hvem vil dog træffe beslutninger i dag uden at kende det økonomiske grundlag, som er gældende i morgen?

Hvad er det så for lovforslag, man kommer med i denne situation? Efter min mening en gang skidt og kanel i skøn forvirring, en fortsættelse af den traditionelle stop-kør-stop-kør-politik, som vi har været vidne til på boligområdet under de seneste års socialdemokratiske ledede regeringer. Samtidig benytter man lejligheden til at komme med øgede subsidier og nye restriktioner efter god socialdemokratisk recept.

Med forslaget om forhøjelse af kvoten for almennyttigt byggeri fra 7.000 til 10.000 lejligheder præsenterer man den pris, som forligspartierne har måttet betale for at opnå enighed om den samlede lovbuket. Og hvilken pris? Specielt CD og kristeligt folkeparti har unægtelig betalt dyrt for denne tilsyneladende enighed. Mere end 1,6 mia kr. i øgede statslige og kommunale udgifter vil man nu ofre på det almennyttige byggeri, samtidig med at man øger statens udgifter til den alt, alt for dyre rentesikring, der nu koster staten omkring 2 mia kr. om året. Noget sådant kan ikke få tilslutning fra det konservative folkeparti.

Vi medvirker gerne til at øge beskæftigelsen inden for byggeriet både gennem opførelse af flere boliger og ved øget indsats i reparations- og vedligeholdelsessektoren. Når der drejer sig om nye boliger, ønsker vi, at vægten i højere grad lægges på opførelse af flere ejerboliger, hvorved man også letter presset på udlejningsbyggeriet. Forslag herom er allerede fremsat i tinget, men har på grund af regeringens hastværk altså ikke

[Keld Andersen]

kunnet komme til forhandling sammen med de forslag, vi i dag har til behandling, hvilket jeg stærkt beklager.

Jeg vil i øvrigt benytte denne lejlighed til at udtrykke den opfattelse, at vi nok gør klogt i at indstille os på, at vi i Danmark aldrig igen når op på et boligbyggeri i en størrelsesorden som den, vi har kendt i løbet af 1960erne og 1970erne. Et årligt boligbyggeri på omkring 20.000 boliger er efter min opfattelse langt mere realistisk, og på denne baggrund kunne jeg ønske mig, at vi snarest her i folketinget fik en debat om, hvordan og hvor meget og for hvem vi fremover skal bygge i Danmark. Kort sagt efterlyser jeg en debat om den fremtidige boligpolitik her i landet.

Så er der regeringens forslag til ændringer i realkreditloven. Det forekommer mig på en række områder at være en gang uigennemtænkt og usammenhængende makværk, som vist kun regeringen og dens forligspartier kan se nogen sammenhæng i.

Ifølge boligministerens egne udtalelser har hensigten været at fjerne unødigt kineseri og overflødig administration, og det er da en udmærket målsætning. Desværre er det så som så med det administrativt rationelle, og kineseriet fjerner man ved at indføre nyt kineseri. Jeg medgiver gerne regeringen, at der er visse positive ting i forslaget om ændring af realkreditlovgivningen, som vi måske nok kan tilslutte os. Men hvorfor har man ikke, når man alligevel skal ændre, fjernet sondringen mellem almindelig og særlig realkredit? Er det, fordi man fortsat vil belaste tinglysningskontorerne landet over med ca. 70.000 fuldstændig unødvendige og overflødige tinglysninger, som opretholdelsen af denne sondring afstedkommer? Hvorfor er det ikke med i forslaget, når vi netop for et øjeblik siden har hørt boligministeren udtale, at han egentlig er positiv over for denne tanke?

Jeg har desuden meget vanskeligt ved at se den højere visdom i den del af boligministerens forslag på realkreditområdet, der omhandler belåningsregler for industri og håndværk, og jeg kan slet ikke se, at denne del af forslaget overhovedet indeholder nogen som helst form for forenklet administration. I forbindelse med septemberforliget 1977 fik vi nogle ændringer, som var et skridt i den rigtige retning. Så vidt jeg forstår ministerens

forslag, vil man nu ikke alene gå tilbage til det, der var gældende før september 1977, men tillige lægge op til, at man nu skal arbejde med endnu flere lånegrænser og endnu flere procentsatser, hvilket må virke helt uforståeligt for de mennesker, der til daglig skal arbejde efter realkreditloven.

Jeg håber, at ministeren vil se velvilligt på de ønsker, jeg har fremført om ændringer i realkreditbelåningen. Jeg kan i så fald love en positiv udvalgsbehandling, hvor vi vil forsøge at bidrage med konstruktive ændringsforslag i håb om et noget bedre slutresultat end det, ministeren her har fremlagt. Jeg kan ikke love, at det bliver alene ved det, jeg har omtalt her, men af hensyn til tiden må man jo begrænse sig. Jeg kunne også tænke mig, at vi kiggede lidt på ændrede regler for ejerskiftebelåning, men jeg håber, at vi kan komme tilbage til det i udvalget.

Kjærulff-Schmidt (FP):

Fremskridtspartiet mener ikke, at den foreslåede forhøjelse af kvoten for det almennyttige byggeri fra 7.000 til 10.000 boliger på årsbasis vil have nogen positiv virkning, hverken som beskæftigelsesfremmende foranstaltning eller som statsfinansielt initiativ betragtet.

Vi har i 1970erne meget stærkt oplevet de ulemper, som en alt for voldsom oppumpning af den almennyttige boligsektor fik for boligselskaberne, som ikke kunne leje boligerne ud i samme takt, som de blev opført i, og ikke mindst for lejerne, som måtte se i øjnene, at de for hvert eneste år, der gik, blev stadig mere afhængige af overførsler fra de offentlige kasser, dels i form af boligsikringsordning, dels i form af stadig kraftigere subsidieringsordninger i forhold til boligselskaberne. Det var en utilfredsstillende udvikling, som vi ikke synes man på ny skal accelerere.

Med hensyn til de statsfinansielle virkninger savner fremskridtspartiet oplysning om, hvordan regeringen agter at fremskaffe de mere end 1,5 mia kr., der anses for at være merudgiften oven i de milliardbeløb, der i forvejen placeres i denne sektor. Vi savner sammenhængen imellem forslag som dette og det meget stærke behov, der er for at bringe balance i det offentliges udgifter. Vi synes, det er ude af takt med 1980ernes krav at be-

[Kjærulff-Schmidt]

slutte en stor udgift som denne uden blot at antyde, hvor de tilsvarende indtægter skal skaffes fra. Er det nye danske lån i udlandet, der skal optages? Er det skattetrykket, der skal forstærkes? Sådanne spørgsmål springer man let og elegant hen over, og derfor får folketings og befolkningen sikkert med rette den opfattelse, at der ikke er konsekvens og sammenhæng i regeringens lovgivning, som vi behandler her.

Ud over den del af forslaget, der drejer sig om kvoten for det almenyttige byggeri, foreslås en støtteordning ved opførelse af andelsboliger. Fremskridtspartiet finder, at det er udmærket og prisværdigt, hvis der tages initiativer til opførelse af andelsboliger. Enhver, der har lyst til sammen med andre at tage sådanne initiativer, bør kun høste anerkendelse, men lovforslaget her indebærer imidlertid som så meget andet i boliglovgivningen vilkårlighedsregler, som gør, at nogle kan hente overførselsindkomster hos andre eller hos staten, mens andre ikke kan hente overførselsindkomster. Rentesikringsordningen her indebærer endnu en knopskydning på det efterhånden ganske indviklede subsidieringssystem til fordel for dem, der opnår rentesikringen, og til ulempe for dem, der skal betale den.

Den del af lovforslaget, der drejer sig om udvidet adgang til erhvervelse af eksisterende ejendomme til ungdomsboliger, er også betænkelig. Det er et forslag, som kan komme til at lægge grunden til, at et større antal kommuner, selv om de i forvejen er i økonomiske vanskeligheder, nu kaster sig ud i nye uhensigtsmæssige investeringer ved køb af underskudsgivende ejendomme med den virkning, at de kommunale udgifter og dermed det kommunale skattetryk øges yderligere. Det er en uheldig udvikling. Alt i alt advarer vi imod det her fremsatte lovforslag.

Om realkreditforslaget vil jeg godt sige, at da folketings for en halv snes år siden gennemførte den store realkreditreform, var et af hovedformålene jo at skabe stabile og ordnede forhold på realkreditområdet igennem en mere fast struktur af realkreditorganisationerne og lånereglerne, men udviklingen igennem den halve snes år er forløbet sådan, at man i dag må sige, at realkreditreformen var roden til meget ondt. Vi har oplevet, at realkreditlovgivningen er blevet en politisk katebald og et politisk instrument, der tages

frem stadig hyppigere og med varierende politiske formål. Et flertal i folketings har tilsyneladende den klippefaste tro, at realkreditlovgivningen med held kan anvendes til at regulere beskæftigelsen, regulere forbruget, regulere den industrielle udvikling, regulere boligbyggeriet, regulere en række forskellige erhvervsgræne og nu også, som vi ser med dette forslag, regulere de økonomiske vilkår, der præger en del af landbrugssektoren. Resultaterne af de mange ændringer i realkreditlovgivningen, som man hele tiden vil gennemføre og nu igen vil gennemføre, har formentlig ikke på noget som helst tidspunkt stået mål med de politiske forventninger, der var knyttet til ændringerne.

Hvis vi går tilbage og ser på ændringerne en for en og ser på de tilsigtede virkninger, ændringerne skulle have, og så ser på det faktiske forløb, må man nok sige, at regeringen overhovedet ikke kan dokumentere, at de ændringer, der er gennemført op igennem 1970'erne, har haft de tilsigtede virkninger i noget som helst aflæseligt eller målbart omfang. Til gengæld har vi fået en teknisk meget kompliceret realkreditlovgivning, som efterhånden er blevet et kludetæppe af en lovgivning, som er næsten umulig at arbejde med for realkreditinstitutionerne og låntagerne.

Fremskridtspartiet har den principielle opfattelse, at vi i meget høj grad uden skade kunne lade realkreditinstitutionerne selv afgøre, hvor meget de vil udlåne, hvem de vil udlåne til, og på hvilket vilkår de vil udlåne. Vi mener, at de almindelige markedsmekanismer er en tilstrækkelig regulator, og vi ser ikke, at folketings i det væsentlige har opnået eller vil opnå andet end skævvridning af markedsmekanismerne igennem de ændringer, der nu også i dag er lagt op til.

Muligheden for, at de mest betrængte landmænd nu skal kunne optage 16-årige henstandslån til 6 pct. p. a., ser vi som en udskydelse af de egentlige problemer for disse dele af landbruget. Det, landbruget har brug for, er jo, at der overalt i samfundet trænger en vældig rentenedsættelse igennem. Man hjælper ingenting ved på et ganske lille bitte isoleret område at lovgive om, at nu skal renten være 6 pct. Det er kun en stakket løsning eller en stakket hjælp, og det er samtidig en omfordeling af byrderne. Man kunne næsten sige, at princippet om overførselsindkomster nu trænger igennem imellem re-

[Kjærulff-Schmidt]

alkreditinstitutternes medlemmer indbyrdes. Vi tror, at de positive virkninger, hvis der overhovedet er nogen, vil være vanskelige at få øje på og i hvert fald meget begrænsede.

Vi vil gerne i udvalget se meget nøje på realkreditinstitutternes egen vurdering af dette kontroversielle emne, hvor man altså side om side med den statslige og den kommunale overførsel af indkomster nu også siger, at realkreditinstitutterne skal til at foretage overførsel af indkomster imellem deres medlemmer indbyrdes. Er det noget, institutterne går ind for? Er det noget, deres medlemmer går ind for? Er det noget, man vurderer vil have en virkning i retning af at være en væsentlig hjælp for landbruget?

Både når det drejer sig om denne del af lovforslaget, og når det drejer sig om de andre dele af lovforslaget, om ændringer i lånegrænser, udmålingsregler, regler for belåning af industri og håndværk m. v., vil jeg godt fremhæve igen, at fremskridtspartiets grundlæggende holdning er den, at vi finder det forkert med de mange restriktioner og lovindgreb på realkreditområdet. Vi ser gerne en maksimal liberalisering af området og overalt, hvor forhøjelser af lånerammer, forhøjelse af lånegrænser, forlængelse af løbetid osv. fører til, at der gives realkreditinstitutterne og låntagerne friere hænder, end man hidtil har haft, da vil det ikke støde på modstand fra fremskridtspartiets side.

Endelig vil jeg godt sige om det forslag, der er fremsat af hr. Fogh Rasmussen m. fl., at vi finder i fremskridtspartiet, at forslagsstillernes analyse af problemerne er korrekt, vi finder, at forslagsstillernes valg af metoder er hensigtsmæssig, og vi mener også, at de problemer, forslaget beskæftiger sig med, er så omfattende, at det faktisk er rigtigt at komme i gang med at få fastlagt retningslinjerne for de løsninger, der skal vælges. Selv om vi gerne – som det fremgår af det, jeg lige har sagt – ville gå længere endnu i retning af forenkling og liberalisering, ser vi dog forslaget her som noget meget positivt og noget af det, det ville være realistisk at gennemføre, hvis sammensætningen af folketinget bare var en anelse anderledes, end den er. Vi kan tilsige dette forslag en positiv behandling.

Kalnæs (SF):

23 Ft

Jeg vil gerne tage udgangspunkt i et lille stykke, der står i Information i dag. Der står, at boligbyggeriet er faldet med 40 pct. i antal påbegyndte lejligheder i de første 8 måneder i år i forhold til de første 8 måneder sidste år. Jeg vil da godt starte med at spørge boligministeren, om han mener, at de forslag, der er kommet her i denne pakke, og som skulle gøre noget ved boligbyggeriet, kan batte noget som helst på det fald, der er sket i byggeriet. Jeg er meget tvivlende over for det. I Information taler man endvidere om, at antallet af boliger, der er igangsat af boligforeningerne, er faldet stærkt, sådan at man ikke mener, at man kan nå at udnytte den kvota, man har. Man kan sige, at det måske er meningsløst at give sig til at forhøje kvoter, hvis situationen er sådan, at man ikke kan udnytte de kvoter. Men jeg vil godt høre fra boligministerens side, om det er rigtigt, som det står fremstillet dér, eller hvordan situationen er.

Det vigtigste i lovforslaget om ændring af lov om boligbyggeri er jo ellers udvidelsen af den almenyttige kvota fra 7.000 boliger til 10.000 boliger. Det er klart, at vi i SF meget gerne vil støtte en sådan udvidelse, hvis den altså ellers kan have nogen som helst effekt. Forslaget er nok kommet for sent, man skulle have sat det i gang for længe siden. Vi har været klar over i lang tid, at der har været store problemer med byggeriet. Vi vidste godt for et halvt års tid siden, at der ville blive stor arbejdsløshed inden for byggebranchen og blandt bygningshåndværkere, og vi vidste også dengang, at der ville være stor søgning efter boliger, stor mangel på boliger i det almenyttige byggeri. Derfor havde det nok været rimeligt, at den udvidelse af kvoten, der her foreslås, var kommet for længe siden.

Vi fremsatte fra SFs side sammen med VS også forslag om, at man udvidede kvoten af almenyttige boliger fra de 7.000 til 16.000 boliger her i foråret. Dengang blev det afvist. Jeg synes sådan set, at det, at man kommer med et forslag om en udvidelse nu, tyder på, at man godt kan se, at den burde have været udvidet dengang, for situationen er godt nok blevet værre, men den var altså allerede gal dengang.

Der er andre end os, der mener, at det er for lidt med den udvidelse på de 3.000 boliger. Boligministeren gør selv i bemærkning-

[Kalmæs]

gerne opmærksom på, at kommunerne har søgt om plads til 12.000 boliger, og både LO og SiD har bedt om en udvidelse op til 15.000 boliger. Vi må da sige: hvad er det, som taler for, at man ikke kan gå højere op? Vi ved, at der er brug for boliger, vi ved, at der er masser af arbejdsløse bygningshåndværkere, og den indvirkning, som en stærkere forøgelse af boligbyggeriet inden for det almennyttige byggeri vil have på betalingsbalancen, vil jo ikke være særlig stor. Det er noget af det, vi kan prøve at kigge på under udvalgsarbejdet og få en vurdering af, hvad det vil betyde for betalingsbalanceunderskuddet, hvis man f. eks. satte kvoten op til de 15.000 boliger, som SiD og LO har foreslået. Det vil formentlig ikke betyde ret meget, og det vil hjælpe en stor del af den del af vor befolkning, som mangler boliger i dag, og den del af vor befolkning, som mangler arbejde.

Det er den vigtigste del af dette lovforslag, og vi vil altså støtte selv den lille ændring, men så meget gerne, at der kom en større ændring.

Ud over det nævnes det i lovforslaget, at man kunne bruge en del af den ekstra kvota til at bygge ungdomsboliger. Selv om der er mangel på boliger i al almindelighed inden for det almennyttige område, så ved vi, at specielt for ungdomsboliger er problemet helt uoverskueligt. Vi så det ganske tydeligt her, da man startede på uddannelsesinstitutionerne efter sommerferien. Derfor kan vi da fuldt ud tilslutte os, at der kan blive bygget flere ungdomsboliger. Der lå også i vores og VS' forslag i foråret, at der skulle bygges 3.000 ekstra ungdomsboliger. Det bliver der næppe plads til her, men de, der kan bygges, synes vi i hvert tilfælde er et fremskridt.

Der er lagt op til, at der også kan gives støtte til erhvervelse af og ombygning af eksisterende ejendomme, så de kan bruges til ungdomsboliger. Det forslag kan vi også tilslutte os. Vi vil dog godt se lidt på, hvordan det nærmere kan udformes. Man kan måske være lidt tvivlende over for den praktiske måde, det vil blive gjort på, men vi vil i hvert tilfælde gerne diskutere det og den hensigt, der ligger i det. Der kan komme noget vældig godt ud af det, så vi vil arbejde positivt med på det i hvert fald.

Endelig er der tale om støtte til opførelse af 700 andelsboliger. Vi er nok lidt mere

tvivlende over for, hvordan vi skal stille os til det. Vi har ikke noget imod, at man laver andelsboliger, men vi synes nok, at i den øjeblikkelige situation er det altså ikke det, der er brug for; der var da langt mere mening i, om man udvidede kvoten med ekstra 700 boliger. Vi mener altså, at det er almennyttige boliger, der er brug for i dag, og ikke i samme grad andelsboliger, da der skal en stor sum penge til for at komme ind i en ny andelsbolig. Det er ikke den slags boliger, der først og fremmest er brug for, så vi ser meget hellere, at man udvidede den almennyttige kvota med de 700 ekstra boliger.

Vi kan selvfølgelig kun tilslutte os, at man sikrer, at der kan blive bygget de 300 stykker lette kollektive boliger.

I det store og hele må vi altså sige, at vi kan støtte de ting, der er i dette lovforslag. Vi synes bare ikke, at de er tilstrækkelige.

Lovforslaget om realkreditinstitutter vil vi i det væsentlige også kunne støtte. Det går jo også på, at man skal forbedre vilkårene for boligbyggeriet. Der er en del forslag i det om lånemuligheder op til 80 pct. af kontantværdien, og vi kan støtte disse forslag. Vi synes, det er godt, at der bliver gjort noget for, at det kan blive bedre, men vi synes nok, at det er noget lapperi, og det er formentlig fantastisk lidt, det hjælper.

Vi havde langt hellere set, at vi var kommet ind på at forberede en god indeksfinansieringsordning. Jeg er ikke sikker på, at vores forestilling om en god indeksfinansieringsordning svarer helt til den, som man har arbejdet med i boligministeriet, men vi ville meget gerne gå ind i en diskussion om en indeksfinansieringsordning. Jeg vil gerne høre, om ikke boligministeren er enig i, at de forslag, der er her inden for realkreditinstitutområdet, nok hjælper noget, men ikke særlig meget, og at det var indeksfinansiering, der skulle til, hvis det virkelig skulle batte noget på det 40 pct.s fald i boligbyggeriet, der har været. Jeg vil godt spørge boligministeren, om indeksfinansieringsforslagene er lagt på hylden, eller om man vil tage dem op igen i en form, så der ikke er mulighed for at lave skattefiduser ved at bruge indeksobligationer sammen med almindelige obligationer.

Der er også i dette lovforslag en ordning med henstand i form af nogle lån til termins-

[Kalnæs]

ydelse for landmænd. Det kan vi også godt acceptere.

Vi behandler samtidig et forslag til folketingsbeslutning fra venstre om realkreditinstitutter. Om det må jeg sige, at den intention i retning af en forenkling, der ligger i det, kan vi selvfølgelig godt støtte, men vi synes nok, der er ganske betydelige problemer i de punkter, der opridses. Sådan noget som indførelse af kontantvurdering og udbetaling af kontantlån, samtidig med at man – så vidt jeg kan forstå – bibeholder de almindelige obligationer, hvorved man får skattefri kursgevinster, men store rentefradrag, kan vi altså ikke medvirke til. Vi mener, at de kontantlåneordninger, vi har i dag, nok har nogle fordele, men de har altså også nogle store ulemper skattemæssigt set, og derfor kan vi ikke medvirke til noget sådant. Tillægslån og større belåning ved ejerskifte mener vi vil være med til at gøre det fuldstændig umuligt at styre kreditgivningen, så vi må nok sige, at vi ikke kan være med til meget i den retning.

Dræbye (RV):

Jeg skal indlede denne første behandling med nogle få principielle bemærkninger om hele bolig- og byggesituationen og om de politiske forhandlinger omkring nogle mere kortsigtede løsninger på de problemer, vi har.

Der er ingen tvivl om, hvad baggrunden er for de lovforslag, som regeringen har fremsat, og som vi behandler her i dag. Aktiviteten i byggebranchen har vist et meget brat fald. Nybyggeriet er reduceret med omkring 35 pct. De kommunale anlægsudgifter falder som følge af opbremsningen af de offentlige udgifter som helhed.

»Beskæftigelsen i byggesektoren kan og bør opretholdes i 1980'erne – blot må der ske en forskydning. Bort fra boligbyggeri over mod erhvervsbyggeri, bort fra nybyggeri over mod reparation, vedligeholdelse og modernisering.« De sidste to sætninger har jeg ikke selv skrevet. De findes side 5 i bemærkningerne til beslutningsforslag nr. B 1, fremsat af venstre og de konservative. Det er imidlertid også denne holdning, der har været den bærende i de forhandlinger, der har været ført mellem regeringen og forligspartierne.

Hvis man vurderer resultatet under ét, ser billedet således ud: vi forøger nybyggeriet i

1981 med 4.000 helt sikkert og direkte, plus med virkningen af de realkreditforbedringer, der sker, og det er en ganske betydelig effekt. Vi øger beskæftigelsen i byggebranchen med et eller andet sted omkring 14.000–16.000. Jeg tror ikke på boligministeriets maksimale 18.000, men jeg mener også, at både Håndværksrådet og Entreprenørforeningen og hr. Fogh Rasmussen undervurderer beskæftigelsesvirkningen, når de siger 10.000–12.000. Vi flytter aktivitet fra nybyggeri til vedligeholdelse, forbedringer og energibesparende foranstaltninger, hvad der har både samfundsmæssige og privatøkonomiske fordele. Vi har også slækket en del på den bremse på den samlede økonomiske aktivitet, som er blevet lavet specielt vedrørende byggeriet. Vi har en nettovirkning på statsfinanserne af de forslag, der er fremsat, i forhold til det, der blev aftalt i foråret, på omkring 600 mill. kr. i yderligere underskud.

Den foreløbige reaktion fra venstre og konservative – og den fik vi fuldt ud bekræftet af hr. Keld Andersen her i dag – har været en ikke almindelig, men snarere ualmindelig surhed. Det er ligesom om den selvvalgte isolation, de to partier har bragt sig i, påvirker dømmekraften i et sådant omfang, at de ikke kan se de mest åbenbare ting lige for sig. Der skal gøres mere ved byfornyelsen, siger de – og så udsætter de i øvrigt ikrafttrædelsen af byfornyelsesloven i mindst et par år. Der bruges for mange penge af statskassen, siger de – og anbefaler samtidig forslag, der lader flere hundrede millioner kroner yderligere rulle. Der gøres for lidt for nybyggeriet – det siger i hvert fald hr. Fogh Rasmussen. Jeg må forstå hr. Keld Andersen sådan, at der tværtimod gøres for meget, idet der skal ske en ydeligere reduktion af nybyggeriet, hvis vi skal ned på de 20.000 årlig, som hr. Keld Andersen omtalte. Samtidig er de forslag, som venstre fremsætter omkring nybyggeriet, fuldstændig identiske med dem, der fremgår af forliget. Der er altså ikke tale om, at venstre har peget på muligheder, der yderligere ville øge nybyggeriet.

Beskæftigelsesvirkningen er for lille, siger hr. Fogh Rasmussen – og ser med flothed væk fra et forslag, der vil give en omsætning i byggebranchen på omkring 1,5 mia kr. og en merbeskæftigelse på omkring 7.000. Jeg tænker på de særlige tilskud til vedligeholdelse og forbedring. På den melodi er det jo

[Dræbøye]

ganske let at være oppositionsparti. Man skal bare sige ét og så i øvrigt gøre noget andet – og så skælde ud samtidig.

Endelig er der – det bekræftede hr. Keld Andersen også i dag – det sidste, mere psykologiske kneb tilbage af oppositionspolitikken: »De har jo ikke fået noget ud af det, det er regeringens oplæg, der er gået næsten helt blankt igennem.« Sådan lyder skoserne til os, til kristeligt folkeparti og til centrumdemokraterne. Man kan måske sige, at ret beset ved hr. Fogh Rasmussen og hr. Keld Andersen ikke så forfærdelig meget om det. De har som bekendt sat sig uden for forhandlingerne, har ikke deltaget i dem. Men det er da rigtigt, at da en stor del af pressen ude over landet har et tilhørsforhold, som de to partier kan være tilfredse med, vil det nok lyde videre i et sådant omfang, at der til sidst danner sig den opfattelse, at noget er der om det. Derudover ligger der deri, at man gerne vil have forligspartierne til at præcisere detaljeret, hvad hver især har fået. Jeg skal ikke gå med på den leg, men konstatere, at bevisbyrden for et sådant udsagn nu engang må påhvile dem, der kommer med det, og jeg vil meget gerne se en dokumentation for, at der ikke har været vist imødekommethed fra regeringen i de forhandlinger, der har været ført, at der ikke undervejs i disse forhandlinger er sket en ganske betydelig justering af de forslag, som oprindeligt lå.

Jeg skal herefter gå over til at gøre nogle enkelte bemærkninger om de lovforslag, der skal behandles i denne omgang. Jeg skal først beskæftige mig med udvidelsen af den almennyttige kvota. Det er ikke nogen hemmelighed, at med den finansieringsordning, som i øjeblikket findes for det almennyttige byggeri, er dette ikke vores livret. Derfor er situationen også den, at aftalen med partierne kun omfatter finansåret 1981, og at vores stilling til en fortsat kvota af denne størrelse vil være afhængig af de forhandlinger, der skal føres om finansieringen af nybyggeriet i forbindelse med optakten til finansåret 1982. Der er derfor ikke, sådan som hr. Keld Andersen udtrykte det, tale om, at vi har forpligtet os til statsudgifter på 1,6 mia kr. i forbindelse med denne udvidelse. Vi ønsker en ændret finansiering, og vi ønsker, at den skal foretages på et fornuftigt og ordentligt grundlag. Derfor har vi tiltrådt, at vi nu i første omgang – fordi det er noget af det

eneste, der helt umiddelbart kan påvirke beskæftigelsen i nybyggeriet, derom er der ikke nogen tvivl – tager et år med denne kvota, og at vi så i dette år får arbejdet videre med at finde en finansieringsform, ikke alene for det almennyttige byggeri, men for byggeriet som helhed, som vi kan være tilfredse med.

Forslaget om at bygge 700 nye andelsboliger er vi overordentlig tilfredse med. Vi er selvfølgelig kede af, at dette, som jo er et resultat af det boligforlig, som blev indgået i 1979 – som vi har fulgt op, og hvor der nu er et konkret resultat, som vil sætte de første 700 nye andelsboliger i gang – i mellemtiden er blevet gennemført med et reduceret forlig, fordi venstre udmeldte sig af forliget for snart et år siden.

Vi synes, at andelsboligformen er en boligform, som har en klar fremtid foran sig, men det er givet, at vi skal passe på, når vi yder offentlig støtte til denne boligform – og det bliver der gjort ved hjælp af en rentesikringsordning – at der så ikke sker en kapitalisering af disse tilskud til nogle enkelte andelshaveres fordel. Derfor vil vi i udvalgsarbejdet være med til at gennemgå det samlede system, så vi ikke ender i en situation, hvor pengene ender i de forkerte lommer. Men vi er tilfredse, og vi er glade for, at vi nu får denne boligform præsenteret, og vi er overbeviste om, at det vil vise sig, at der er meget stor interesse for den.

Vi synes, at forslaget om, at man skal erhverve ældre ejendomme til ungdomsboligformål, er godt, og vi vil gerne medvirke til det.

Vi synes, at præciseringen af, at der skal bygges 300 lette kollektivboliger, og at det får nogle ekstra økonomiske konsekvenser, er i orden.

Vi mener, at forslaget om en kontant lånuddmåling er til fordel for nybyggeriet af ejerboliger.

Vi vil gøre opmærksom på, at man skal se forslagene om isoleringstilskud og tilskud til vedligeholdelse og forbedring i sammenhæng med de realkreditændringer, der også foretages i den lovgivning, vi behandler her, på den måde, at der for en ganske lille udgift for den enkelte om måneden ved kombination af tilskud og realkredit kan gennemføres ganske betydelige forbedringsarbejder, som vil være overordentlig nyttige.

[Dræbye]

Vi er tilhængere af de lempelser af lånegrænserne, som foreslås, og vi vil se med positive øjne på den forbedring af landbrugssituationen, som ligger i de realkreditændringer, som er foreslået.

Jeg skal ganske kort, inden min taletid udløber, også sige et par ord om venstres forslag om ændring af realkreditloven. Som det fremgår, er vi altså enige om, at vi skal over til et kontantlånssystem og en kontant lånudmåling. Jeg er enig med venstre om, at spørgsmålet om sondringen mellem særlig og almindelig realkredit må behandles. Det samme gælder en forenkling af lånegrænser og løbetider af forhåndslån m.m., men jeg er også sikker på, at disse ændringer kræver en mere grundig gennemarbejdning, end der vil være mulighed for i den tid, vi har til rådighed, hvis vi skal nå frem til de ændringer af realkreditloven, som umiddelbart vil påvirke nybyggeriet, og jeg går ud fra, at venstre er interesseret i, at vi i hvert fald får den kontante lånudmåling og kontantvurderingen ind så hurtigt som muligt, så vi allerede her i vinter får en effekt på nybyggeriet af denne grund. Derfor vil jeg anbefale, at vi i udvalgsarbejdet finder en form, hvor vi gennemfører de ting, som vi har brug for af hensyn til de hurtige virkninger, men at vi selvfølgelig – deri er vi helt enige – arbejder videre med de langsigtede forslag, som nu engang må kræve mere tid, end vi har lige i øjeblikket.

Bollmann (CD):

De to af forslagene, nemlig regeringens, er som nævnt et led i den aftale, der er indgået mellem forligspartierne. Der er ikke her tale om at udmønte forligsstof. For langt den største del af pakken gælder det, at forslagene ikke er indeholdt i majforliget.

Derimod er det under sommerens forhandlinger ret hurtigt blevet klart for alle fire partier, at der måtte gøres noget helt ekstraordinært for at få byggebranchen i gang igen og dermed støtte beskæftigelsen. Netop hensynet til beskæftigelsen har været af afgørende betydning for CD og for CDs holdning til det samlede lovkompleks. Vi har ikke påstået, at vi med de lovændringer, der her er lagt op til, har villet opstille en helt ny boligpolitik eller for den sags skyld gå ind som deltager i allerede eksisterende boligforlig, men vi

har følt det nødvendigt at medvirke til afbødningen af en akut krise i byggebranchen, selv om der også i denne sammenhæng kan være tale om enkelte elementer, som vi har en væsentlig skepsis over for.

Det første af forslagene kan måske nok give anledning til betænkelighed, og der er vel ingen, der vil beskyldte CD for at have presset dette forslag igennem under forhandlingerne; ikke fordi vi har noget imod almennyttigt byggeri, men udelukkende på grund af finansieringen. Vi finder, det er en meget kostbar affære for staten, og vi er tilfredse med ministerens tilsagn om nedsættelse af diverse udvalg, hvoraf et af dem skal se på hele finansieringsproblemet.

Så ved jeg i øvrigt ikke, om dette udvalgsarbejde kan give mulighed for et langsigtet boligforlig. Jeg skal blot her konstatere, at det har vi ikke på forhånd givet noget tilsagn om.

Men dels på denne baggrund, og dels fordi vi må erkende, at der er et behov for øjeblikket for den slags boliger, og endelig fordi der er en væsentlig bekæftigelseeffekt heri, har vi accepteret forhøjelsen af kvoten med 3.000 lejligheder.

Må jeg sige om andelsboligerne, at vi finder denne nye form for byggeri rimelig, også med den rentesikringsmodel, der her er valgt, og vi ser også den opsparingsmulighed, der ligger heri, som noget positivt.

Også afsnittet om ungdomsboliger og lette kollektive boliger samt indpasning af institutioner m. v. kan vi støtte.

Da byggeriet af parcelhuse er faldet meget væsentligt, har CD også støttet ønskerne om en udvidet belåningsmulighed. Selv efter lempelser i juli er belåningsprocenten nu nede på omkring de 66, og det kan givetvis ikke i den nuværende økonomiske situation give tilstrækkeligt incitament til at sætte byggeri i gang.

I det foreliggende lovforslag opereres nu med en lånegrænse på 80 pct. af kontantværdien. Vi har fra CDs side adskillige gange støttet en generel overgang til kontantvurdering, og vi kan kun hilse dette forslag velkommen som et væsentligt skridt i den rigtige retning. Tilmed giver det en effekt, der svarer til en nedsættelse af de månedlige udgifter for nye husejere på omkring 500 kr.

Der har i offentligheden været rejst en del tvivl om, hvorvidt denne effekt virkelig ville

[Bollmann]

sætte mere byggeri i gang. Jeg tror ikke, at denne nedsættelse i sig selv vil skabe meget mere byggeri, og jeg tror egentlig, hr. Keld Andersen har ret, når han siger, at kun hvis kommende bygherrer for en periode kan føle sig sikre på, at der ikke sker store reformer på rentefradragsområdet, tør folk gå i gang. Derfor er CD da også tilfredse med, at vi i majforliget har været med til at sikre, at der ikke sker ændringer på dette område, og at der heller ikke kommer nye lejeværdiforhøvelser eller gennemføres nye statsafgifter, i hvert fald ikke så længe CD er deltager i forliget.

Hvad angår ændringen på landbrugsområdet, er vi også tilfredse med, at der over realkreditlån nu kan ydes støtte til vanskeligt stillede landmænd. Vi finder det positivt, at der har kunnet opnås enighed mellem parterne på dette område.

Endelig er der forslaget om en ændring af realkreditlån til industri og håndværk, således at der også sker en udvidelse til 70 pct. belåning. Denne ændring er, som det fremgår, anbefalet af et stort flertal af realkreditrådet, og CD finder det naturligt, at der sker en ændring for industri og håndværk, der ligner den, vi kender fra landbruget. Derfor kan vi også støtte denne del.

Om venstres beslutningsforslag skal jeg blot sige, at vi finder flere positive ting heri, og vi ser da gerne, at en del af det kan indgå i overvejelserne under udvalgsbehandlingen eller på et senere tidspunkt. Der er nok ingen tvivl om, at en del af forslagene kræver længere behandling.

Må jeg til slut sige, at CD gerne vil være med til en hurtig behandling af forslagene, for der er ingen tvivl om, at det haster. Men vi bør dog nok give os den fornødne tid, for at de positive signaler, der er kommet fra venstre og de konservative, og eventuelle gode ideer, der måtte komme senere, kan nå at bundfælde sig under udvalgsbehandlingen.

Vi kan naturligvis tilsige lovforslagene støtte i forbindelse med gennemførelsen af de øvrige syv forslag.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Vi ser selvfølgelig positivt på, at man hæver kvoten i det almennyttige byggeri både af hensyn til bolig mangelen og af hensyn til beskæftigelsen. Men det er jo ikke nogen

særlig stor forøgelse af den almennyttige kvota, og den er ikke engang oppe på de 13.000, den har været oppe på for ganske nylig, hvorfra den langsomt er blevet trappet ned.

Vi kunne naturligvis godt have ønsket os, at den kvota kunne blive langt højere, og jeg har også mærket mig, at man i bemærkningerne til lovforslaget regner med, at der alene i 1981 vil være ansøgninger til 12.000 lejligheder i det almennyttige boligbyggeri. Jeg synes ganske enkelt, det er for lidt, at man kun hæver den kvota med 3.000 boliger på nuværende tidspunkt.

Forslaget om at anvende en del af forøgelsen af kvoten på 3.000 til ungdomsboliger, synes vi både er godt og skidt. På den ene side mener vi, det er rimeligt, at man kan indpasse ungdomsboligerne i det almennyttige byggeri, og det kan man jo allerede. På den anden side vil vi nødig se, at en betragtelig del af de 3.000 boliger, der nu skal bygges ekstra, bliver givet til boliger af en størrelse på 1 værelse, for vi mener, der er hårdt brug for, at der bliver bygget ordentlige og solide og store boliger. I øvrigt kan man også sige, at de 3.000, som er foreslået her, nøje svarer til det antal ungdomsboliger, som det flere gange er blevet fremhævet der er brug for på årsbasis.

Forslaget om rentesikring til nybyggeri af 70 andelsboliger er vi meget negative over for. Vi synes, det er noget juks, at det er blevet blandet ind i en lovgivning, der drejer sig om at sikre en forøgelse af kvoten i det almennyttige byggeri. Vi synes, det er urimeligt, at man ikke i stedet for øger den almennyttige kvota endnu mere, men jeg kan godt se, hvad årsagen til det er, og hr. Dræbye argumenterede udmærket for, hvorfor han mente, det var en glimrende løsning.

Jeg synes, det var godt, at hr. Dræbye sagde, han var villig til at se på kapitaliseringsmulighederne inden for andelsboligordningen med rentestøtte, som den er nu; det betragter vi som meget vigtigt. Vi har ikke noget imod, at man bygger andelsboliger, men hvis man vil give offentlig støtte til dem, må der være en garanti for, at den ikke kan kapitaliseres.

Af bemærkningerne kan det ses, at det, man giver rentesikring til, er bedrestillede mennesker. Hvis man selv skal stille med et indskud på 20 pct. kontant, vil det i hvert

[Anne Grete Holmsgård]

tilfælde komme til at ligge på 70.000 kr., så vidt jeg kan se ud af de udregninger, der er i bemærkningerne til lovforslaget. Det er ikke ret mange mennesker, der kan stille med et kontant indskud på 70.000 kr.; det er faktisk kun folk, der er bedre stillet. Jeg synes, det er temmelig farligt, hvis man laver en andelsboligordning, som bliver for bedrestillede. Jeg mener, det er vigtigt, at andelsboligsystemet er et socialt system for de mennesker, der ikke er bedrestillede i forvejen. Det, vi må satse på fremover med andelsboligforeningerne, er, at man også kan opstille sociale kriterier for indflytning i andelsboligforeningerne.

De første 30.000 kr. af kontantindskuddet er øjensynlig ikke skattepligtige, men når de 30.000 kr. passerer, begynder man at snakke om en skattepligtig boligfordel, altså en lejeværdi. Det skal man også tage i betragtning, dels når man ser på den udvikling, der sker med hensyn til lejeværdien, dels når man ser på, hvem der har mulighed for at flytte ind i dette byggeri. Men så vidt jeg ved, er det også sådan, at selv om de første 30.000 kr. ikke er skattepligtige, har man i dag i hvert tilfælde i de eksisterende andelsboligforeninger mulighed for at oprette såkaldte fiktive gældsbeviser, hvor andelshaveren optager et lån, som andelsboligforeningen garanterer for, og hvor der altså egentlig ikke eksisterer noget låneforhold mellem de to, men hvor andelshaveren har mulighed for at få en skattefordel på 3.000 kr. Det ligger i, at skattedirektoratet har godkendt gældsbeviser op til 30.000 kr. uden dokumentation.

Forslaget om fastsættelse af normen på 300 for lettere kollektivboliger og indpasning af amternes boligbyggeri under bistandsloven ser vi selvfølgelig positivt på, også med hensyn til ungdomsboligerne.

Jeg vil kun sige noget meget kort om forslagene vedrørende realkreditloven. Det er korrekt nok, at en kontantvurdering kan give en nedsættelse af prisen på ejerboligbyggeriet og dermed også sætte gang i det og sætte gang i beskæftigelsen, men vi betragter det ikke som nogen specielt god løsning, og vi betragter slet ikke den foreslåede rentesikring til landmænd i afsnittet om en gældsranerig inden for landbruget som en god ordning, og den er vi imod.

Arne Bjerregaard (KrF):

Lad mig først sige, for at det ikke skal blive anført, at den tale, jeg har holdt andre år, skulle være forskellig fra den, jeg holder nu, eller at jeg skulle have fået andre intentioner, at det er den ikke. Vi er nemlig stadig af den opfattelse, at tidligere tiders byggeri har været for omfattende, for stort, for luksuriøst og dermed har været med til at skabe de økonomiske problemer, vi står med i dag. Der er ingen ændring i den holdning hos os. Vi ønsker ikke at medvirke til en forcering af byggeriet, så det kommer op på de højder, vi kender fra 1960'erne og helt op til midt i 1970'erne. Det er ikke det, der er vores målsætning.

På den anden side ønsker vi heller ikke, at byggeriet i en overgangsperiode skal ned på et uacceptabelt niveau, for enhver ved, at så slår vi alt for meget i stykker, enhver ved, at så slår vi vores byggeindustri i stykker, vi slår byggeindustriens følgevirkningsomheder i stykker, og vi mister ressourcer og ekspertise, som vi senere vil få brug for.

Derfor må vi nu sige, at når byggeriet samtidig med beskæftigelsen nærmer sig et uacceptabelt lavt niveau, ville vi være skarn, hvis vi ikke ville være med til at stimulere byggeriet så meget, at det kom op på et acceptabelt niveau. Og vi mener, at vi med disse forslag kan være med til at bringe byggeriet og arbejdet i byggeriet op på et niveau, som er rimeligt, men som ikke er på et for højt niveau set ud fra en nationaløkonomisk betragtning.

Så kan man selvfølgelig spørge, om det, boligministeren nu har fremlagt, og – det kan vi lige så godt indrømme – det, som nogle af os har aftalt i princippet, om det nu er den bedste måde at nå den målsætning, vi har sat os. Det kan altid diskuteres; andre kan mene, der skulle være gjort noget andet. Men jeg må straks sige, at det, som er fremlagt, kan vi stort set acceptere i princippet.

Udvidelsen af det almennyttige byggeri er også hos os bestemt af, at vi nu må erkende – og det må vist enhver efterhånden erkende – at der tilsyneladende er mangel på et tilstrækkeligt antal ledige lejligheder, og når der er det, må vi selvfølgelig indrømme, at vi har en vis pligt til at sørge for, at der bliver lejligheder til rådighed for landets beboere. Derfor vil vi være med til at udvide kvoten fra de 7.000 til 10.000. Så må vi se, om der er det tilstrækkelige antal lejligheder til de men-

[Arne Bjerregaard]

nesker, som søger. For vi vil ikke, som andre måske kan have lyst til, bestemme, om folk skal bo i parcelhuse eller lejligheder; vi ønsker bare, der skal være et frit valg, og det vil vi stadig væk stå for. De, der vil have en lejlighed, skal have mulighed for at få en lejlighed – ikke de luksuriøse lejligheder, som vi byggede før i tiden – og de, som vil have et parcelhus, skal have mulighed for at få et parcelhus. Det må vi arbejde frem imod, men på en måde, som er økonomisk acceptabel, ikke luksuriøs.

Så må jeg gentage, hvad jeg tidligere har sagt, da jeg afviste det almennyttige byggeri, at vi stadig væk er af den opfattelse, at finansieringsformen dér er fantastisk forældet. Jeg ved ikke, om det er administrationens skyld, vores skyld eller ministerens skyld, men vi står stadig væk med de samme problemer med hensyn til finansiering; det er et forældet system, efter den udvikling der har været. Dengang der var små bevægelser og 6 pct., og hvor man sagde, der skulle være en vis stabilitet, var det rimeligt, men nu er det en ganske urimelig måde, og derfor vil jeg spørge boligministeren, om han ikke her vil erkende, at han har givet tilsagn om, at vi i fremtiden skal søge at finde en anden finansieringsform end den, vi anvender i øjeblikket i den almennyttige sektor og andre steder.

Men vi har så fra vores side erkendt, at der er nogle problemer, som vi skal løse øjeblikkelig, og dem ville vi være med til at løse, idet vi erkendte, at vi ikke kan nå at få gennemført en ny finansieringsform. Derfor er vi gået med til det med den gamle finansieringsform, men med det klare håb, at vi kan bruge en ny finansieringsform, næste gang vi skal ind i dette.

Så må vi også sige, at vi ser med glæde på, at andelsboligerne har fået en stærkere placering, og vi ser med glæde, at andelsboligerne nu også får en opprioritering ved, at vi støtter denne boligejeform mere direkte. Selvfølgelig volder finansieringsproblemet også store kvaler her, men det må vi stadig væk leve med også her. Men jeg håber, at det fremgår af det, jeg har sagt, at vi selvfølgelig vil støtte dette, som vi vil støtte det andet forslag med de tekniske ændringer, som kan være nødvendige; jeg kan bare ikke se, der skulle være nogen på det område; der er andre områder, hvor det er mere betænkeligt.

Så er der realkreditlovforslaget. Det er sådan set væsentligst det, vi tidligere har foreslået, så derfor skulle vi også her være et skarn, hvis vi ikke ville tilslutte os forslaget. Lad mig samtidig sige om venstres forslag, at intentionerne i venstres forslag sådan set er de samme, nemlig at vi skal gå over til nettoprincippet, altså kontantvurdering, hvor man ved, hvor meget man får af selve vurderingen.

Lad mig sige til venstre, som ønsker at forenkler hele vor realkreditgivning, hele realkreditloven, at det er vi sådan set enige i. Det bliver for indviklet: kunderne, forbrugere, forstår ikke en pind af, hvorfor de nu skal have så meget dér, og hvorfor de skal have så meget dér, og hvorfor der er forskel. De forstår det ikke, og derfor skal de altid have fat i eksperterne for at finde ud af, hvad kan de få. Derfor er vi positivt indstillet over for en forenkling af hele det system, vi tror bare ikke, det er muligt at lave det nu. Nu må vi have gennemført – håber vi da – belåning efter kontantvurdering, og så må vi bagefter prøve på at lave den forenkling, som vi også finder er nødvendig.

Endelig er der henstandsordningen til landmænd, som er i økonomiske vanskeligheder, og den støtter vi af hele vort hjerte – det kan ikke forundre boligministeren. Men her må jeg også sige: er det virkelig så svært at lave noget, som almindelige folk kan finde ud af? Nok 80 pct. af de landmænd, som skal bruge den, kan ikke finde ud af, om de kan komme ind under ordningen eller ej. Derfor skal de ud til eksperterne, og på den måde kan vi selvfølgelig give brød til eksperterne. Det kan være et mål i sig selv i en arbejdslededsituation at sørge for, at mange bliver sat i arbejde med at finde ud af det, vi laver. Men jeg tror ikke, det er embedsmændenes fagforeningssynspunkt, der kommer til udtryk: nu må vi lave noget, så vi sørger for, at der kommer nogle i arbejde ude i marken.

Endelig må jeg også spørge – jeg kan nemlig heller ikke gennemskue det helt klart; de, der får gældssanering, det kan jeg hurtigt se, kan næsten automatisk få, men jeg vil gerne spørge boligministeren direkte, om det ikke er sådan, at man har regnet med, at ordningen skal komme en videre kreds til gode end dem, der kan få en gældssaneringsordning. Jeg ved ikke, om ministeren vil svare her, men hvis ministeren ikke ønsker at svare

[Arne Bjerregaard]

her, vil jeg gerne have spørgsmålet overflyttet til udvalget.

Mølgaard (DR):

Retsforbundet deler den opfattelse af byggeriets situation, som har drevet regeringen til at komme her til folketinget med de lovforslag, vi i dag har til behandling. Vi er ganske enige med regeringen i, at den nuværende situation er helt utilfredsstillende; noget må gøres for at afværge den værste byggekrisen siden 1950ernes start, om ikke længere.

Retsforbundet har også en række konkrete forslag til hvordan, og de går faktisk i de store linjer i andre retninger end regeringens; de vil virke effektivere og rimeligere.

Jeg vil tillade mig ganske kort at skitsere, hvilken afgørende skillelinje der er mellem regeringens og vore ønsker. Retsforbundet ønsker byggeriet billiggjort, ikke ved tilskud, der skaber nye uligheder mellem ejere og lejere og mellem nyetablerede og tidligere etablerede inden for begge kategorierne, nej, vi ønsker det skatte- og afgiftstryk, der hæmmer byggelysten og initiativet, lempet, vi ønsker byggemomsen fjernet. Det er noget andet end de tilskud, regeringen foreslår. Og vi må både af principielle grunde, først og fremmest lighedshensyn, og af hensyn til statsfinanserne afvise regeringens vej og i øvrigt også udtrykke nogen skepsis over for gavnvirkningen.

Retsforbundet ønsker endvidere værn mod spekulatoren ved salg af jord i offentligt eje på jordrentevilkår, så begyndeshuslejerne sænkes yderligere, ud over hvad momsfjernelsen betyder i den retning. Dermed vil incitamentet til at bygge forstærkes ekstra meget.

Men vi vil yderligere en altomfattende jordreform og en monopolbekæmpelsespolitik i øvrigt, der standser kapitaliseringsmulighed og spekulation. Det er en politik, som regeringen end ikke antydningvis lægger op til, og det gør, at vi må undsige helheden i regeringens byggekrisepolitik. Retsforbundet ønsker en lavrentepolitik, men det er generelt og ikke specifikt for byggebranchens vedkommende.

Retsforbundet nærer principielt velvilje over for liberalisering også på lånemarkedet og har dermed egentlig også en del tilovers for realkreditliberaliseringsforslaget fra rege-

ringen såvel som over for venstres forslag på dette område. Men vi må dog forbeholde os vores stilling, idet vi nøjere vil analysere, om ikke disse liberaliseringsfremskridt blot omgående kapitaliseres, så de betyder, at man langsigtet kommer fra asken i ilden med disse forslag.

Vi må også anføre, at liberaliseringen og den øgede ret for kreditinstitutter til at låne meget ud mod sikkerhed i ejendom nok forekommer lidt barok netop nu, hvor sikkerhedshensynet, der altid har været holdt frem som det grundlæggende hensyn, er sværere at se tilgodeset end nogen sinde før. Er det ikke mildt sagt lidt ulogisk? Vi afviser ikke medvirken til liberalisering her og nu, men vi må forbeholde os vores stilling.

Specielt vedrørende de kriseramte landmænd skal det bemærkes, at den solidariske ordning, der indebærer, at landbrugserhvervet som helhed kommer til at betale for dem, der har vovet sig for langt ud driftsmæssigt i det hele taget eller specifikt investeringsmæssigt, virker noget anstødeligt og umoralsk over for dem, der har drevet deres ejendom med den fornødne fornuft og forsigtighed. Princippet i denne udligningsmekanisme er ærlig talt ikke godt.

Endelig skal jeg specifikt om forslaget til lov om ændring af lov om boligbyggeri bemærke, at vi nok ser fornuftigt øget ungdomsboligopførelse og den højere grad af ligestilling mellem andelsboliger og almennyttigt byggeri, men det flytter jo i princippet blot nogle ulighedsgrænser i stedet for at udjævne dem. Vi nærer også sympati for den bedre adgang til opførelse af boliger til psykisk og fysisk handicappede, men vi føler, at lovforslaget som sådant alt i alt er for dyrt, urimeligt virkende og meget lidt appellerende til ansvarlighed hos bygherrer, hvor disse er almennyttige boligselskaber.

Vi vender os mod rentesikringsprincippet. Vel er renten alt for høj – den må ned, men ad generelle veje og ikke selektivt, for renten er jo en initiativdræbende faktor for det samlede erhvervs- og samfundsliv og ikke kun for byggeriet. Retsforbundet ønsker renten ned. Hvad regeringen foreslår er at sænke den i byggeriet og landbrugserhvervet, hvilket alt andet lige betyder øget rente for andre på grund af den belastning af kapitalmarkedet, denne rentesikring giver. Regeringen gør klogt i ikke at kalkulere med retsfor-

[Mølgaard]

bundets støtte til gennemførelse af lovforslag nr. L 2.

Anden næstformand (Enggaard):

Ordføreren vedrørende beslutningsforslag nr. B 2, om forbedring og forenkling af real-kreditlovgivningen, hr. Fogh Rasmussen, har ordet.

Fogh Rasmussen (V):

Boligministerens 9 lovforslag viser, at regeringen i bygge- og boligpolitikken agter at traske videre ad de nedtrampede stier. Det er et oplæg, der er blottet for visioner, og det er præget af den samme defensive holdning, som præger regeringens øvrige økonomiske politik.

Når det er sagt, vil jeg da medgive, at der i lovbuketten findes positive enkeltheder, som vi synes om. Men i det store og hele er der tale om lappeløsninger, der ikke vil løse de grundlæggende problemer. Der må tages helt anderledes kraftigt fat om nældens rod.

Konkurser, betalingsstandsninger og afskedigelser hører desværre til dagens uorden i byggebranchen. Boligbyggeriet er næsten halveret, landbrugsbyggeriet er praktisk talt gået i stå, og det øvrige erhvervsbyggeri stagnerer. Denne udvikling er uheldig, for i værste fald bliver kapaciteten i byggebranchen så lille, at der kommer flaskehalsproblemer på et senere tidspunkt. Målsætningen må være at fastholde en stabil kapacitet i byggebranchen, der bedst muligt svarer til det langsigtede byggebehov. Men nu må vi frygte, at beskæftigelsen i byggebranchen i løbet af 1981 vil falde til et niveau, der ligger 20.000-25.000 under niveauet i de senere år.

Over for dette kommer boligministeren så med en plan, der efter ministerens eget udsagn vil give en merbeskæftigelse på 18.000 mand. Dette tal har ministeren nået ved at regne med en absolut maksimal virkning af sine forslag, og det er selvfølgelig helt, helt urealistisk. For det første ville en del af de moderniserings- og energibesparelsesforanstaltninger, der indgåsættes med tilskud, jo være blevet igangsat under alle omstændigheder. For det andet er især tilskuddet til forbedringsarbejder i virkeligheden så lidt fordelagtigt, at merinvesteringerne som følge deraf vil være såre beskedne. Derfor er det mere realistisk at regne med en beskæftigel-

sesvirkning af lovbuketten, som ligger på det halve af boligministerens beregninger – og det endda under meget optimistiske forudsætninger.

Byggekrisen løses derfor kun ved helt anderledes dybtgående økonomiske indgreb. Men det vil være forkert at betragte byggekrisen isoleret. Regeringens straffetog mod erhvervslivet i december 1979 pålagde virksomhederne ekstra byrder på omkring 3 mia kr., som har givet erhvervsbyggeriet et skub nedad. På samme måde har boligministerens og skatteministerens offentlige skænderi om rentefradragsretten, den usikkerhed, som ikke mindst boligministeren har skabt om finansieringsreglerne, og den momsforhøjelse, der er gennemført, også bidraget til boligbyggeriets nedtur.

En langsigtet byggepolitik skal efter venstres opfattelse hvile på 3 hovedprincipper. For det første skal der føres en fornuftig økonomisk politik, en økonomisk politik, som sænker renten og sætter gang i erhvervslivet. Venstres forslag om en offentlig udgiftsreform og en dynamisk erhvervsskattepolitik vil skabe grundlag for en rentesækning og sætte gang i erhvervslivets bygningsinvesteringer.

For det andet skal omkostningerne i nybyggeriet sættes ned, ved at man forbedrer realkreditbelåningen, ved at man giver bedre muligheder for opsparing til boligformål, og ved at man skaber sikkerhed om den fremtidige udvikling i boligudgifterne.

Endelig for det tredje skal der sikres en mere stabil byggeaktivitet, ved at man indfører det, vi kunne kalde stødpuder, som helt eller delvis kan opfange svingninger i nybyggeriet. Når nybyggeriet falder, må der sættes ind med reparation og vedligeholdelse og modernisering, der må sættes ind med øget byggeeksport, og byggevirksomhederne skal have bedre muligheder for konsolidering og omstilling, bl. a. via skattelovgivningen.

Alt dette har vi sammenfattet i et bygge- og boligpolitisk udspil, som vi har præsenteret for offentligheden her i sommerens løb. Nu bemærkede jeg, at hr. Dræbye hævdede, at venstre og de konservative har sat sig uden for boligforhandlingerne. Det er jo ikke rigtigt. I hvert fald har venstre – og jeg har også noteret mig de konservative – i sommerens løb fremsat forskellige forslag. Vi har også fremsat dem over for boligministeren,

[Fogh Rasmussen]

men vi har ikke på et eneste tidspunkt fra hverken regeringen eller dens forligspartier fået en tilkendegivelse af, at man var villig til at drøfte noget som helst af det, vi har stillet forslag om.

I forhold til det, der er brug for, er boligministerens udspil altså et meget skuffende, et meget magert udspil. De offentlige udgifter er enorme, og det gør det endnu sværere at nedsætte renten. De beskæftigelsesmæssige virkninger er vildt overdrevne, og der er ikke med dette oplæg skabt den fornødne sikkerhed, som byggebranchen kan disponere efter. Derimod har regeringen og socialdemokratiet under dække af byggekrisen formået at få de øvrige tre forligspartier med til at gennemføre socialdemokratiske mærkesager, uden at disse partier har fået noget til gengæld.

Men i øvrigt ser det ud til at være et mærkeligt forlig. Da jeg havde hørt hr. Dræbye, hr. Bollmann og Hr. Bjerregaard, stod det indtryk tilbage over for dette ting, at disse tre forligspartier har travlt med at lægge afstand mellem sig og de boligpolitiske forslag, som ministeren har præsenteret.

Det, som springer stærkest i øjnene, er, at den almenyttige kvota søges forhøjet med 3.000 enheder årligt. Jeg vil gerne slå fast med det samme: venstre kan ikke støtte dette forslag. For det første er det galimatias at forøge kvoten, når vi ved, at boligbehovet er faldende i de kommende år; det vil skabe nye udlejningsvanskeligheder.

For det andet er der meget, der tyder på, at den kvota, som eksisterer i dag, ikke er fuldt udnyttet. Lad mig nævne, at der fra januar til august i år kun er påbegyndt 2.800 almenyttige boliger. Hvis vi regner det op til årsbasis, svarer det til mindre end 4.000 enheder på årsbasis. Det skal altså ses i sammenhæng med en kvota på, skal vi sige 6.500, når der er regnet fra, hvad man bruger til udbedring af byggeskader andre steder. Der er en ret stor forskel imellem det, kvoten er, og det byggeri, der rent faktisk er blevet påbegyndt.

For det tredje giver ventelisterne jo ikke et reelt billede af bolig efterspørgslen, for der er mange mennesker, der står på flere lister, og andre lader sig aldrig slette af listen.

Endelig for det fjerde vil forhøjelsen af kvoten i løbet af få år belaste statsfinanserne med 1 mia kr. årligt, hvis kvoten udnyttes hvert år, og det er helt uforsvarligt med det

store underskud, der i forvejen er på statsfinanserne.

Men så bemærkede jeg hr. Dræbyes interessante udsagn om, at de radikale så bestemt ikke har forpligtet sig til at støtte en forøgelse af kvoten med 3.000 enheder årligt. Denne forøgelse af kvoten dækker kun i forligningsperioden, og det må jo så være til og med udgangen af 1981. Det er en ret interessant udtalelse, i betragtning af de bemærkninger til lovforslaget om boligbyggeri, hvor der er lavet nogle bemærkninger over de udgiftsmæssige konsekvenser af at forøge kvoten med 3.000 enheder årligt. Disse beregninger er så oplagt lavet på den måde, at man har regnet med, at kvoten ville blive forøget med 3.000 enheder årligt både i 1981, 1982, 1983, 1984 og 1985. Derfor vil jeg spørge hr. Dræbye, om hr. Dræbye kan bekræfte, at disse beregninger forudsætter, at kvoten forhøjes med 3.000 enheder årligt, og om hr. Dræbye har tilsluttet sig, at kvoten forhøjes med 3.000 enheder i hvert af de her nævnte år, og jeg vil også spørge ministeren, hvordan ministeren opfatter den aftale, der er indgået.

Så vil jeg gerne her til sidst være positiv og sige, at der er andre dele af ministerens lovpakke, som vi gerne vil se på. Lovforslaget om realkredit indeholder en række positive forbedringer, som på visse punkter ligner venstres beslutningsforslag om forbedring og forenkling af realkreditgivningen. Der er dog nogle enkeltheder i forbindelse med belåningen af industri- og håndværksejendomme, som jeg tror det er nødvendigt at dyrke videre i udvalget.

Specielt om henstandsordningen for betrængte landmænd vil jeg sige, at vi finder, at det er en rigtig anvendelse af reservefondene. Landbrugets situation er ekstraordinær og berettiger til ekstraordinære foranstaltninger.

Men nu skal ingen tro, at dette løser landbrugets problemer. Det er et lille, men påskønnelsesværdigt og positivt bidrag fra kreditforeningerne. Men det, der er behov for, er en helt anderledes dybtgående gældssanering i landbruget, sådan som venstre har foreslået det.

Venstres forslag om forbedring og forenkling af realkreditgivningen går på visse punkter videre end ministerens forslag. Jeg tror, vi må indse, at realkreditreformens målsætning

[Fogh Rasmussen]

ger fra 1970 ikke er blevet opfyldt. Tværtimod har resultatet været en vækst på det uorganiserede pantebrevsmarked. Det skyldes først og fremmest en stribe såkaldte midlertidige restriktioner – de er desværre blevet ret så permanente – som man har lagt på realkreditlen.

Venstre vil nu rydde op i den efterhånden uoverskuelige jungle af lånegrænser og løbetider. Vi vil forbedre ejerskiftebelåningen, og vi vil smidiggøre reglerne for tillægslån; alt dette vil gøre et dybt indhug på pantebrevsmarkedet. Når såvel ministeren som hr. Kaj Poulsen anfører, at det er betænkeligt med det forøgede obligationsudbud, må man betænke, at i og med at obligationsudbyttet forøges, falder der jo et udbud af pantebreve væk, sådan at nettovirkningen på kapitalmarkedet vil være såre beskedent.

I det hele taget lægger venstres beslutningsforslag op til nogle dybtgående og langsigtede ændringer i realkreditlens forhold, og jeg siger tak til ministeren for ministerens tilsagn om at være med til at undersøge disse forhold nøjere, jeg forstod ikke blot i boligudvalget, men også i en mere omfattende sammenhæng. Jeg tror, at hr. Dræbye har ret i, at der her er tale om både nogle kortsigtede og nogle langsigtede ændringer, og vi er selvfølgelig også indstillet på at give den fornødne tid til at diskutere de mere langsigtede ændringer.

Så vil jeg sluttelig gerne sige til boligministeren, at jeg med stor interesse har læst boligministerens skriftlige fremsættelsestale. Det har jeg ikke kun gjort, fordi jeg har fornemmet, at ministerens helt personlige stil har fået lov at slå igennem til de sprogbilleder, der er anvendt i fremsættelsestalen, men også – og navnlig – fordi denne fremsættelsestale indeholder nogle interessante politiske tilkendegivelser fra boligministerens side. Jeg har mærket mig, at regeringen vil gennemføre et udvalgsarbejde, der kan kortlægge valgmulighederne i den mere langsigtede bygge- og boligpolitik. Jeg har ydermere mærket mig, at ministeren i sin fremsættelsestale omtaler muligheden af at indføre en helt ny finansieringsordning i nybyggeriet i stedet for den nuværende rentesikringsordning. Og jeg har endelig mærket mig, at denne nye finansieringsordning på ganske mange punkter ligner den omvendte rentesikring – som ministeren altså kalder en smeltende snebold – som ven-

stre har foreslået i sit oplæg til en realistisk byfornyelse.

Jeg tager dette som udtryk for, at boligministeren nu er i bevægelse. Jeg ved selvfølgelig ikke, hvor langt jeg skal fortolke ministerens tilsyneladende imødekommenhed, men jeg vil gerne ved denne lejlighed sige til ministeren, at det ikke skal skorte på venstres vilje til at finde langsigtede konstruktive løsninger i bygge- og boligpolitikken.

(Kort bemærkning).

Arne Bjerregaard (KrF):

I anledning af hr. Fogh Rasmussens bemærkning om, at ordningen for byggeriet af almennyttige boliger skulle strække sig over en årrække, skal jeg sige, at det efter min mening klart fremgår af lovforslaget, at støtten til den kun er vedtaget fra 1981, og uden den kan man vel ikke fortsat bygge.

Så var der det med, at forligspartierne – jeg ved ikke, om vi skal kalde det forligspartier, for det her er uden for det egentlige forlig, men så aftalepartierne da – havde travlt med at lægge afstand over til ministerens forslag, og dér blev jeg også nævnt. Derfor vil jeg gerne have, at hr. Fogh Rasmussen vil gå herop og fortælle, hvor jeg i mit indlæg prøvede på at lægge afstand til ministerens forslag. Jeg sagde, der var visse ting, vi måtte løse i fremtiden, men jeg sagde, at jeg i den nuværende situation ikke fandt, at vi havde anden vej at gå, hvis vi ville stimulere byggeriet. Dette selvfølgelig sagt med andre ord, men hvor sagde jeg noget andet?

(Kort bemærkning).

Fogh Rasmussen (V):

Hr. Arne Bjerregaard, i bemærkningerne til forslag til lov om ændring af lov om boligbyggeri er der anført beregninger over de udgiftsmæssige konsekvenser af forslaget. Disse beregninger viser, at de statslige udgifter er kraftigt voksende i løbet af perioden fra 1981 til 1985, nemlig fra 189 mill. kr. til 497 mill. kr. Hvis man forudsatte, at der skete en engangsforhøjelse af kvoten med 3.000 enheder i 1981, og da vi ved, at det belaster staten med et grundkapitalindsud i 1981 og derudover med rentesikringsudgifter, og da vi ved, at disse rentesikringsudgifter ikke er voksende, men faldende, da rentesikringen jo

[Fogh Rasmussen]

afrappes, så ville det, såfremt hr. Arne Bjerregaard havde ret, betyde, at disse udgifter skulle være faldende, men de er rent faktisk stigende, og derfor er der tale om, at disse beregninger forudsætter, at kvoten forhøjes med 3.000 enheder årlig i hvert af disse år.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Man må nok sige, at hvis hele venstres oplæg er lavet efter de samme regnestykker, som hr. Fogh Rasmussen her giver udtryk for, kommer man ikke langt frem i boligpolitik ved at følge det. Når udgifterne er stigende, hænger det sammen med, at rentesikringen i de første år ikke afrappes. Og når man lægger 3.000 til 3.000, får man 6.000, hvor der er fuld rentesikring på, og når man lægger 3.000 mere til, så får man 9.000, der er fuld rentesikring på. Derfor vil den statslige udgift dog være stigende år for år med den almindelige inflation.

(Kort bemærkning).

Fogh Rasmussen (V):

Det kan jeg kun bekræfte, men derfor har hr. Kaj Poulsen også bekræftet, at mit regnestykke er rigtigt, nemlig at der er tale om 3.000 hvert år.

(Kort bemærkning).

Dræbye (RV):

Det er ikke, fordi jeg vil sige noget nyt, men jeg bliver nødt til at sige det samme til hr. Fogh Rasmussen, som jeg sagde i mine forrige bemærkninger, nemlig at der er truffet en aftale om finansiering af udvidelse af den almenyttige kvota i 1981. Det fremgår også af boligministerens fremsættelsestale, at der inden da, altså inden udløbet af denne aftale, vil være foretaget et arbejde med finansieringen af byggeriet som helhed, som kan danne grundlag for beslutninger om, hvad der ligger ud over 1981. Jeg er overbevist om, at vi med eller uden hr. Fogh Rasmussens medvirken – men gerne med – kan finde et finansieringssystem, som er mindre belastende for statskassen end rentesikringen, sådan at vi også kan skabe mulighed for at forlænge denne aftale; men den gælder altså i øjeblikket kun 1981 med.

Boligministeren (Erling Olsen):

Under dele af hr. Keld Andersens og hr. Fogh Rasmussens indlæg følte jeg, at vi var til andendagsgilde på den storpolitiske debat. Det synes jeg ikke vi skal være; min opgave i dag er ikke at fortsætte rivegildet fra i går, men at se, hvad vi kan gøre for byggeriet her og nu. Derfor vil jeg i det følgende ikke gå ind i de store, principielle uoverensstemmelser, men svare kort på nogle af de kritiske bemærkninger, der er kommet frem, og svare kort på nogle af spørgsmålene.

Der var en vis uoverensstemmelse imellem hr. Fogh Rasmussen og hr. Keld Andersen. Hr. Fogh Rasmussen beskyldte mig for at være blottet for visioner, medens hr. Keld Andersen mente, at jeg havde mange nye ideer, og her må jeg give hr. Keld Andersen ret.

Til gengæld må jeg sige, at den kritik – for det var jo en kritik – af mig, at jeg havde mange nye ideer, aldrig vil blive rettet mod hr. Keld Andersen.

Så vil jeg i øvrigt for at leve op til dette med ikke at fortsætte rivegildet sige, at det, det drejer sig om nu, er at finde ud af, hvorledes man i det, som forligspartierne er blevet enige om, kan indbygge nogle af de forslag, der kom frem fra andre partier. Jeg vil meget gerne understrege, at forligspartierne har drøftet nogle almindelige principper. Vi har ikke drøftet detaljer, vi har ikke drøftet lovforslag; detaildrøftelsen, lovforslagenes konkrete indhold, skal naturligvis udformes her i folketinget og under udvalgsarbejdet, og derfor vil der også på en række punkter komme forskellige synspunkter frem fra forligspartierne. Vi er bare enige om hovedlinjerne, og vi er enige om, at vi skal blive enige om detaljerne.

Dér vil vi da også have en chance for at indbygge en række synspunkter, der kom frem fra de øvrige partier. Vi er villige til at se på det, som hr. Keld Andersen kaldte for kineserierne med hensyn til, hvor mange forskellige løbetider og lånegrænser vi skal have, og de synspunkter, hr. Keld Andersen var inde på, vil vi meget gerne se nærmere på.

Vi vil også prøve på at gennemgå de øvrige ting, der var nævnt, men da vi skal nå resultater, og da meningen med dette her er, at vi skal hjælpe byggeriet her og nu, tror jeg, vi gør bedst i at se, hvad vi kan få gen-

[Boligministeren]

nemført her og nu, og så i øvrigt gå frem i vores udvalgsarbejde om finansieringsformer m.v. og se, hvilke valgmuligheder der er, når det nuværende finanslovforlig udløber mellem de fire partier, hvilke muligheder der er på finansieringsområdet og på en række andre områder, hvordan den kommende indsats på boligbyggeriets område i 1980'erne skal være, hvad der skal være bolig, hvad der skal være erhverv, hvad der skal være ejerboliger, hvad der skal være andelsboliger, og hvad der skal være almennyttigt. Alt det må vi have kortlagt, sådan at vi kan se, når vi mødes om et års tid, om vi kan forlænge det forlig, der er indgået, og supplere det med et egentligt boligforlig, eller om vi skal noget helt andet.

Kaj Poulsen (S):

Ja, også jeg havde håbet på, at vi kunne have ladet debatten fra i går ligge. Men det, der i går blev formuleret som en »Uffe Ellemannisering«, er jo i dag bevist ikke er rigtigt; det er en stil, man har tillagt sig hos »de unge løver« og nu også hos det konservative folkeparti.

Jeg synes nok, der skal gøres nogle bemærkninger til hr. Keld Andersen, når han bebrejder socialdemokratiet og regeringen, at man ikke har gjort noget i sommer for at komme den betrængte byggesektor til hjælp. Nu stod vi i den situation, da vi blev hjemsendt fra folketinget i juni måned, at vi måtte se hr. Keld Andersen som helten i underskriftsindsamlingen om at få stoppet byggesektoren, således at vi fik de konkurser og betalingsstandsninger, som hr. Fogh Rasmussen netop omtalte, ved at man stoppede byfornyelsesloven.

Det første, der sker, når folketinget er indkaldt, er så, at vi tager fat på problemerne og tager væsentligt fat, som det fremgår af lovforslagene. Når hr. Keld Andersen taler om, at man tramper rundt i et politisk spinatbed, skulle man tro, at hr. Keld Andersens og hr. Fogh Rasmussens uddannelse lå på landbohøjskolen.

Det, der skete i foråret vedrørende udsættelse af byfornyelsesloven, har gjort, at byggebranchen er kommet ind i en dyb, dyb krise, som vi nu må forsøge at rette op på. Men vi kan forstå, at man fra de to partiers side kun ønsker at videreføre den negative og den

golde kritik og ikke ønsker at medvirke til også at rette op på disse ting.

Så vil jeg omtale en ting mere, som samtlige de borgerlige partier har været inde på vedrørende ændringer af finansieringen. Vi er fra socialdemokratiets side villige til at se på en ændring af finansieringen af byggeriet. Men det er mig uforståeligt, at samtlige ordførere fra de borgerlige rækker alene taler om en dyr finansiering af det almennyttige byggeri. Hvis vi skal tale om en ændret finansieringsordning, må det være en ændret finansieringsordning for alt byggeri her i landet. Hvor er forskellen på fordyrelsen ved almennyttigt byggeri og ved privat byggeri eksempelvis, når man peger på, at det er rentesikringen, der er dyr? Hvor meget billigere er det, at der bliver bygget et parcelhus, når staten skal finansiere det igennem rentefradragsretten? Vi har jo også eksperter på området med i debatten i dag; det kunne være rart at få at vide, hvor stor den forskel er i fordyrelsen.

Keld Andersen (KF):

Vi oplever ofte boligministeren som et oplivende moment i en debat – det har vi også oplevet i boligudvalget adskillige gange – og det kan jo være vældig festligt, folkeligt og fornøjeligt med disse små morsomheder fra boligministeren, men de kan nu altså også blive for platte, hr. boligminister, i en alvorlig situation.

Hvis boligministeren føler, at han er til andendagsgilde her i dag, vil jeg gerne sige, at det er min opfattelse, at boligministeren har tømmermænd efter den forestilling, der foregik i går.

Det er muligt, at boligministeren ikke synes, at jeg på et tidspunkt vil blive beskyldt for at være kommet med nye ideer, men jeg er nødt til at gøre ministeren opmærksom på, at der er forskel på gode ideer og nye ideer; boligministeren er kommet med mange nye ideer i sommer, men ikke én eneste god idé. Når jeg bliver bebrejdet, at vi ikke er kommet med nogen ideer, tager jeg det som en bekræftelse på, at ministeren og socialdemokratiet end ikke har haft lyst til at læse de forslag, som det konservative folkeparti allerede har fremsat. Jeg ved, at man har haft lyst til at jasje dette her igennem, så vi andre ikke kunne nå at få vore forslag med, men

[Keld Andersen]

de forslag, som har nået at komme ind i dette overbureaukratiserede maskineri herinde, er også nået frem til boligministeren, men ministeren bekræfter altså her, at han end ikke har haft lyst til at læse disse forslag, for så ville han ikke kunne have sagt noget sådant.

Så vil jeg gerne sige noget til hr. Kaj Poulsen, der fortsat er bitter over, hvad der skete i foråret på boligområdet herinde. Jeg forstår sådan set godt hr. Kaj Poulsen, at han ikke vil driste sig til at takke venstre, de konservative og fremskridtspartiet for, at man hjalp regeringen med at få stoppet dette uoverskuelige og uigennemtænkte forslag om byfornyelse, der var fremme i foråret, men hr. Kaj Poulsen burde vide, at det er i direkte modstrid med de faktiske kendsgerninger, når man beskylder os for dermed at have været med til at øge ledigheden inden for byggesektoren. Hvis hr. Kaj Poulsen ville læse det forslag, hans parti var forslagsstillere til, ville han vide, at alene hele udarbejdelsen af byfornyelsesplanerne i kommunerne og hele den godkendelsesprocedure, man dermed skulle i gang med, ville forhindre, at der umiddelbart – og dermed mener jeg de første år – var kommet én eneste bygningshåndværker mere i arbejde. Derfor tjener det alene politiske formål at fortsætte denne bitterhed. Nej, man skulle i stedet have lyttet til, hvad disse tre partier sluttede debatten med i foråret, nemlig at opfordre ministeren til i løbet af sommeren at indlede forhandlinger om at komme i gang på det område, som alle havde ytret en positiv vilje over for, men man satte sig i stedet for hen i sin småfornermetthed. Efter at partiets leder havde fremstillet til lejligheden udtrykket de forenede obstruktionspartier, ønskede man ikke længere at tale med os. Derfor er det uden hold i virkeligheden, hvad hr. Kaj Poulsen her postulerer.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Naturligvis er det ikke uden hold i virkeligheden, når jeg siger, at obstruktionen af byfornyelsesloven har stoppet mange arbejdspladser. Byfornyelsesloven er indrettet på en sådan måde, at man kan køre direkte over på byfornyelsesloven fra saneringsloven, og i virksomhederne kunne man have plan-

lagt en overgang til udvidelse af aktiviteterne løbende, således at byfornyelsesloven allerede på nuværende tidspunkt havde haft sin virkning på beskæftigelsen. Sådan er loven indrettet, og det ved hr. Keld Andersen udmærket godt.

Kjærulff-Schmidt (FP):

Når man betragter tingene en lille smule i perspektiv – det ved jeg ikke om man gør, når man er boligminister, for på den post er omsætningshastigheden jo så stor, men jeg vil dog tro, at måske den nuværende boligminister betragter tingene noget i perspektiv, og det gør i hvert tilfælde boligudvalgets medlemmer, og det gør naturligvis også embedsmændene – men når man gør det og tænker tilbage til de store boligpolitiske debatter, vi havde her i tinget i 1975, hvor man meget nøje drøftede målsætningen for byggeriet, er det egentlig fantastisk at se på, hvordan man totalt fik uret i sine forudsigelser, hvordan regeringen og de daværende forligspartier totalt fik uret i praktisk talt enhver forudsigelse om virkningerne af de lovkomplekser, der på det tidspunkt blev truffet beslutning om. Mange af tingets medlemmer kan huske debatten dengang om målsætningen på de 40.000 boliger. Nu stod det fast, nu var det sikret, at man nu i en lang årrække frem ville have et byggeri på 40.000 boliger om året, deraf 8.000 almennyttige boliger. Mange vil også huske, at fremskridtspartiet dengang sagde: ja men det holder ikke, I kan ikke fastlægge en sådan målsætning og være sikre på, at den holder. De, der kan huske debatten, eller de, der slår op i Folketingstidende på spalterne omkring 1600 i Folketingstidende 1974–75, anden samling, vil kunne se, hvordan fremskridtspartiet blev udsat for en meget sønderlemmende og hård kritik, fordi vi satte spørgsmålstegn ved, om disse målsætninger nu holdt nogen vegne. Forligspartierne påstod, at styringen var sikret, beskæftigelsen var sikret, og at disse tal holdt, for de var analyseret nøje igennem, så dem kunne man regne med, og enhver kritik blev fejlet af bordet.

O.k., forligspartierne skifter, kombinationerne af partierne skifter, boligministrene skifter, målsætningerne skifter, men det, der står fast, er, at fremskridtspartiet dengang havde ret i sin analyse af situationen og ud-

[Kjærulff-Schmidt]

viklingen, og det er helt klart også med den baggrund, at vi i dag må tage afstand fra det forslag, der fremsættes, og de virkninger, som man mener det vil få på området inden for den almenyttige sektor.

Jeg vil godt yderligere – det er der vist lige tid til – gøre opmærksom på, at boligministeren i sit indlæg før ikke med ét ord udtalte sig om finansieringen af det nye økonomiske eventyr, man nu kaster sig ud i med yderligere statsudgifter på 1½ mia kr.; der var ikke ét ord om, hvor pengene skulle komme fra. Denne relativt væsentlige oplysning, som man dog skulle synes det var, mangler folketinget stadig væk som et led i sit beslutningsgrundlag, og jeg efterlyser, at boligministeren udtaler sig – gerne meget grundigt – om dette spørgsmål, for det kan dog ikke være helt uden interesse, hvor de 1½ mia kr. skal hentes fra: gennem statslån, gennem skatteudskrivning eller hvordan?

Dræbye (RV):

Når man hører kritik som den, hr. Fogh Rasmussen kom med i sit indlæg, nemlig at regeringen og forligspartierne tramper ad nedtrampede stier, at de har fremsat en række forslag, som kun indeholder lapperier, og at man nu skal tage fat ved nældens rod, ja, så spændes forventningerne jo til de konkrete forslag, som så må komme ud af en sådan optakt.

Hvad er det så for konkrete forslag, hr. Fogh Rasmussen kom med? Ja, han sagde, at der skulle ske en forbedring af realkreditfinansieringen, eller nøjagtig det samme, som indgår i de forslag, regeringen og forligspartierne har fremsat. Han sagde, at der skulle laves stødpuder til sikring af stabiliteten i byggeaktiviteten, og det er netop sådanne stødpuder, der er etableret i form af ordningerne om tilskud til energibesparende foranstaltninger, vedligeholdelse og forbedring.

Så sagde hr. Fogh Rasmussen, at der skulle føres en fornuftig økonomisk politik, så vi fik en lavere rente. Det er altså hr. Fogh Rasmussens konkrete bud på, hvorledes vi skal løse byggeriets problemer, at vi skal have en fornuftig økonomisk politik med en lavere rente. Mere alment og uforpligtende kan man næppe udtrykke det. Hr. Fogh Rasmussen ved jo udmærket godt, at det netop er forligspartiernes og regeringens sigte, at

der etableres en sådan politik, men hr. Fogh Rasmussen går ikke ind på de mange konkrete forslag, som nu i øvrigt er lavet for at udmønte en sådan til gavn for byggeriet og byggebranchen. Jeg kan også forstå på hr. Fogh Rasmussen, at han er ret alene i sin kritik, for hr. Keld Andersen sagde: vi skal ned på en byggeaktivitet på 20.000 boliger. Hr. Fogh Rasmussen sagde: vi har fået en alt for stor nedgang i nybyggeriet. Og så gentager hr. Fogh Rasmussen, at det, som er foreslået, er alt for belastende for statsfinanserne. Jeg vil godt se på et af de konkrete forslag, som hr. Fogh Rasmussen ikke stillede her fra talerstolen, men som han har stillet i offentligheden, og som er refereret i flere blade, nemlig forslaget om at gennemføre en udvidelse af vedligeholdelsesfradraget til 10.000 kr. dokumenterede omkostninger.

Det er jo sådan, at den samlede vedligeholdelsesaktivitet er af størrelsesordenen 3–4 mia kr., og selv et meget optimistisk skøn over, hvor meget nyt arbejde der ville være i en sådan ordning, siger, at det højst er halvdelen. Det betyder altså, at man for halvdelens vedkommende vil skulle finansiere allerede eksisterende arbejder, og det betyder, at der i det mindste vil rulle – med en gennemsnitlig beskatning på 50 pct. – 800–1.000 mill. kr. ud af statskassen ved en sådan ordning, til gavn for ingenting, som tilskud til arbejder, der alligevel ville være blevet udført. Dokumentation for dette kan hr. Fogh Rasmussen finde i materialet udarbejdet af Håndværksrådet, som jeg har mærket mig at hr. Fogh Rasmussen har studeret ved tidligere lejligheder.

Fru Anne Grete Holmsgård siger kortfattet noget i retning af, at andelsboliger kun er for de rige. Jeg synes, at fru Anne Grete Holmsgård giver udtryk for en mangel på fantasi, som jeg godt kan afhjælpe lidt. Der er da ikke noget til hinder for, at man kombinerer den egenandel på 20 pct., som man skal indskyde i en andelsboligforening, med en sparelåneordning, sådan at man i løbet af en tre år ved en opsparing på 300–400 kr. om måneden kan sikre sig den andel, som skal til for at få et samlet provenu på de 70.000 kr., som fru Anne Grete Holmsgård sagde skulle til som egenfinansiering. Det er ikke uoverkommeligt for folk med almindelige lønmodtagerindkomster at nå op på en opsparing til boligformål på 300–400 kr. om måneden

[Dræbye]

over 3 år, og det, der kommer ud af det i den anden ende, altså den husleje, man skal betale, vil heller ikke være uoverkommelig for en almindelig lønmodtagerindkomst. Det vil fru Anne Grete Holmsgård kunne se dokumenteret under det videre udvalgsarbejde, så der er faktisk ikke det problem, som blev nævnt.

Jeg skal endelig slutte af med til hr. Fogh Rasmussen at sige, at jeg har skam læst bemærkningerne til lovforslaget om boligbyggeri, og jeg har konstateret, at der er foretaget en fremregning over flere år, men vi har, håber jeg, i øvrigt så overstået den del af diskussionen og kan konstatere, at der er en aftale for 1981; vi håber så med et nyt og bedre finansieringssystem at kunne forlænge den derudover.

Bollmann (CD):

Jeg har først en kommentar til hr. Keld Andersen vedrørende ledigheden i byggesektoren. Jeg tror nok, hr. Keld Andersen sagde næsten ordret, at den omstændighed, at man fik udskudt byfornyelsesloven, ikke havde spor med ledigheden i byggesektoren at gøre. Det tror jeg ikke holder. Jeg tror også, at hvis hr. Keld Andersen havde læst, hvad en del af de organisationer, som ligger meget tæt på byggeriet, har sagt i løbet af sommeren, ville han have set, at de i hvert fald har en helt anden opfattelse.

Jeg vil også gerne sige om forslaget om de 3.000 lejligheder – selv om det er sagt – at det gælder for 1981. Jeg sagde i mit første indlæg, at vi er glade for, at ministeren vil nedsætte nogle udvalg, men jeg vil også gentage, at vi ikke på forhånd har givet accept af, at det udvalgsarbejde er noget, CD skal stemme for. Derfor behøver hr. Fogh Rasmussen imidlertid ikke sige, at vi gør, hvad vi kan for at lægge afstand til regeringen. Vi er fuldstændig loyale over for den aftale, vi har lavet, og vi vil gøre, hvad vi kan for at få den udmøntet inden for de rammer, der er aftalt. I den forbindelse vil jeg da også gerne bekræfte det, ministeren før sagde, at det, vi er enige om, er principperne, rammerne. Det har været en helt klar forudsætning både for os og for de andre tre forligspartier, at selve arbejdet med udfærdigelse af detaljerne i lovparagrafferne skal foregå i udvalget, som det plejer, og hvis ellers venstre og konserva-

tive mener noget med de ting, de siger om, at de gerne vil forbedre lovgivningen, så har de da alle tiders mulighed for det.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Jeg vil bare meget kort sige til hr. Dræbye, at det lyder meget godt, når han står her og taler om en sparelåneordning, hvor man ved at sætte 300–400 kr. ind om måneden godt kan klare de udgifter, der er forbundet med et kontantinskud på 70.000 kr. Men jeg synes stadig væk, det lyder som en model, der kun er for den gruppe mennesker, der kan klare den sparelåneordning, og det kan almindelige mennesker ikke i dag. Jeg mener, det er vigtigt at holde fast ved, at andelsboliger skal være en social boligform, hvor man også på længere sigt skal kunne indføre sociale kriterier og give en fortrinsstilling til de mennesker, der har brug for at komme ind i socialt byggeri, og det mener jeg man underminerer med den model, der her er bygget op. Men jeg glæder mig da til at se den konkrete udregning.

I øvrigt vil jeg da også godt sige i den forbindelse, at jeg stiller mig lidt tvivlende over for, hvem der overhovedet vil ønske at flytte ind i de boliger, hvem der mener, at det er en større fordel end at flytte ind i en ejerbolig i dag.

(Kort bemærkning).

Dræbye (RV):

Nu er det lovforslag, vi behandler, jo bl. a. udtryk for – det er blevet klart – at vi også udvider den almennyttige kvota med 3.000, og derfor synes jeg, det er lidt mærkeligt at høre en argumentation her, som om vi absolut skal presse alle lønmodtagere her i landet ind i almennyttigt boligbyggeri. Der er faktisk tale om, at det netop er ejerboligbyggeriet, der er gået meget kraftigt ned, og at en række af dem, som tidligere købte ejerboliger, ikke mere har råd – det er også ganske klart – og at der derfor er netop det behov for at give dem en mulighed for at få en boligudgift, som de kan klare. Det er ikke private spekulanter, der har købt ejerboliger i de senere år, det er ganske almindelige lønmodtagere, som også vil flytte ind i andelsboliger.

(Kort bemærkning).

Kalnæs (SF):

Jeg skal blot sige til hr. Dræbye, at der er ikke tale om at presse folk ind i almennyttige byggerier her. Det, der er tale om, er, at der er lange, lange køer, når det drejer sig om det almennyttige byggeri og ungdomsboliger. Folk ønsker at komme ind i det almennyttige byggeri, fordi de ikke har råd til at flytte ind andre steder, men de kan ikke komme ind dér, bl. a. fordi f. eks. det radikale venstre ikke vil være med til at sætte kvoten til det almennyttige byggeri mere op.

Der tales om, at det er det private byggeri, der er gået ned. Ja, det er det, fordi der bl. a. står masser af tomme huse, som ikke kan sælges, fordi folk ikke har råd til at flytte ind i dem, og det er derfor, de vil over i det almennyttige byggeri.

(Kort bemærkning).

Anne Grete Holmsgård (VS):

Jeg vil lige sige til hr. Dræbye, at for min skyld må folk gerne bygge andelsboliger, men det, det drejer sig om, er jo, at man her foreslår, at der skal indføres en rentesikring for dem, og det er problemet, idet man giver en rentesikring til – det vil jeg stadig væk holde fast ved – en gruppe bedrestillede boligtagere. Det er dér, jeg mener problemet ligger, og jeg mener, det er vigtigt at få set igennem, om der overhovedet foreligger nogen kapitaliseringsmuligheder, og hvis der gør, hvad det så er for nogle.

(Kort bemærkning).

Dræbye (RV):

Jeg skal først sige til hr. Kalnæs, at det er sådan, at der også en række steder er ventelister til andelsboliger, endda vistnok de fleste steder mig bekendt. Men der er jo ikke ventelister til nye andelsboliger af én ganske bestemt grund: at der først nu bliver mulighed for at opføre nye andelsboliger i praksis. Og da er det, vi ikke kan forestille os – selv om fru Anne Grete Holmsgård giver udtryk for det – at man kan opføre nye andelsboliger uden en form for støtte, fordi det ville give boligudgifter, så det i hvert fald var mere end velhavere, der skulle vælge dem, og det er vel ikke det, vi sigter mod med vores boligpolitik i øvrigt.

Derfor er situationen den, at vi i dag har kunnet konstatere en stigning i ventelisterne på det almennyttige boligbyggeri, først og fremmest fordi det er det eneste sted, man kan gå hen og komme på venteliste, og at vi derfor ikke kan sige noget om, hvor stor en interesse der vil være for andelsboliger, for vi har prøvet det; det er det, vi går i gang med nu.

Fogh Rasmussen (V):

Jeg vil godt holde lidt fast i den meningsudveksling, som fandt sted i første runde vedrørende den almennyttige kvota i de kommende år. Med påskønnelsesværdig klarhed slog hr. Kaj Poulsen fast, at der er tale om en forøgelse af kvoten med 3.000 enheder hvert eneste år i de år, beregningerne er lavet for. Derefter går hr. Dræbye op og siger: nej, forliget dækker kun 1981; vi har kun bundet os til at gå med til en forhøjelse på 3.000 enheder i 1981; derefter har vi intet ansvar. Det er altså ret interessant her at få afklaret, hvem det er, der taler sandt. Er det hr. Kaj Poulsen, eller er det hr. Dræbye? Jeg tror, at vi nu må konstatere, at det, der her er tale om, er, at der er indgået et forlig, hvorved de radikale er blevet snydt. Der er tale om et forlig med en såkaldt musefælde-klausul, der i al sin enkelthed går ud på, at hvis ikke man kan blive enig om andet, når denne aftale udløber, så fortsætter det, man én gang har aftalt, så fortsætter forøgelsen af kvoten med 3.000 enheder årligt. Jeg er overbevist om, at det er det, der dækkes over med den meningsudveksling, som har fundet sted mellem hr. Kaj Poulsen og hr. Dræbye.

Så vil jeg godt stille et spørgsmål til boligministeren. Jeg står her med en publikation, der hedder Nyt fra Danmarks Statistik, nr. 171, der er udgivet den 6. oktober i år. Heraf fremgår det, at fra januar til august 1980 er der i almennyttige boligselskaber påbegyndt 2.801 lejligheder. Hvis man regner det op til årsbasis, svarer det til et påbegyndelsstal i år på knap 4.000, og det er endda forudsat, at der påbegyndes lige så meget i vinterkvar-talet som i de øvrige kvartaler i året; det er knap nok sandsynligt, men hvis man regner det op, giver det altså en påbegyndelse på knap 4.000 enheder i år. Hvordan kan boligministeren, når Danmarks Statistik laver en sådan opgørelse, så med sikkerhed i stemmen

[Fogh Rasmussen]

påstå, at kvoten allerede nu fuldt udnyttes, og at der oven i købet er mangel på socialt boligbyggeri?

Hr. Kaj Poulsen beskyldte venstre, konservative og fremskridtspartiet for at være årsag til konkurserne og betalingsstandsningerne i byggebranchen, fordi byfornyelsesloven var blevet udskudt efter underskriftsindsamling. Dette har selvfølgelig intet som helst på sig. Enhver, der har gennemgået reglerne i den byfornyelseslov, som nu er blevet udskudt, vil vide, at med de tidsfrister, de høringsfrister, de offentlighedsfaser og de mange andre frister, der er indbygget i denne byfornyelseslov, ville der ikke være kommet for én eneste krone byfornyelse i gang før begyndelsen af 1982. Så kan man ikke komme og sige, at udskydelsen af byfornyelsesloven er årsag til de helt aktuelle vanskeligheder i byggesektoren. Det har selvfølgelig intet som helst på sig.

Med hensyn til realkreditloven var boligministeren lidt betænkelig ved venstres forslag om at give adgang til rentetilpasningslån i erhvervsejendomme. Det er jo en lidt overraskende udtalelse i betragtning af, at boligministeren over for offentligheden har luftet tanken om, at man netop skal gå over til at gøre forrentningen af realkreditlån mere variabel, end den er i øjeblikket, og ministeren nævnte det også her i salen. Jeg har svært ved at se den principielle forskel på rentetilpasningslån med rentetilpasning hvert 5. år og så realkreditlån med variabel rente.

I øvrigt vil jeg nok henstille til boligministeren, også når det gælder realkreditområdet, at han ventede med at lufte sine løse strøtanker, indtil de forskellige institutioner, der kunne blive berørt af det, havde haft lejlighed til at granske forslagene lidt nøjere.

Hr. Dræbye omtalte venstres forslag om at omlægge standardfradraget for ejerboliger til et fradrag på op til 10.000 kr. for dokumenterede vedligeholdelsesudgifter. Hr. Dræbye mente, at venstre her var i fuld gang med at poste offentlige udgifter ud til ingen verdens nytte. Jeg vil godt gøre hr. Dræbye opmærksom på, at dette forslag i virkeligheden ikke behøver at belaste de offentlige finanser med øgede udgifter. Hvis man tager den merbeskæftigelse i betragtning, som vil være en følge af en gennemførelse af dette forslag, så vil man, når man tager personskat af indkomstforøgelsen, moms af merarbejde og

sparede dagpenge i betragtning, netto få et resultat, der ikke behøver at belaste statskassen med yderligere udgifter. Derfor er der med det forslag, vi har stillet, ikke tale om en belastning af de offentlige udgifter, men måske snarere tværtimod tale om en lille positiv forbedring af de offentlige finanser.

(Kort bemærkning)

Dræbye (RV):

Nu synes jeg, at hr. Fogh Rasmussen taler med to tunger, for når han skal vurdere venstres forslag, tæller han effekten af beskæftigelsesforøgelsen og momsforøgelsen med som en statsindtægt eller en sparet statsudgift, men når hr. Fogh Rasmussen vurderer de forslag, der er til behandling her i dag, er det kun de nøgne udgifter for statskassen, han tæller med. Jeg vil godt bede hr. Fogh Rasmussen om at lave en tilsvarende beregning på de forslag, der ligger her i dag og så forklare mig, om ikke der så er en ganske betydelig positiv effekt for statskassen. Jeg kan i hvert fald sige én ting til hr. Fogh Rasmussen: jeg synes, det er urimelig dårligt og usagligt at lave én type beregninger, når det gælder venstres forslag, og en anden type beregninger, når det gælder forligspartiernes forslag.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Nu begynder sandheden at komme frem om, hvad det er for nogle udregninger, man bruger i forbindelse med venstres beskæftigelsesplan og boligplaner. Hvis vi skal lave en lynhurtig udregning over den beskæftigelsesvirkning, der også ligger i regeringens forslag, vil alene beskæftigelsesvirkningen, hvis boligministerens forudsætninger – og det er jo de forudsætninger, som vi så kan slås om – holder stik, være ca. 1,5 mia kr. i besparelse på beskæftigelsesområdet i form af mindre udgifter via arbejdsløshedslovgivningen, og ved siden heraf kommer så momsindtægter. Denne lovgivning er altså efter de samme forudsætninger, som venstre har lagt til grund for sine forslag, betydelig mere positiv i nettovirkningen på statsfinanserne.

(Kort bemærkning).

Arne Bjerregaard (KrF):

[Arne Bjerregaard]

Jeg er enig med hr. Kaj Poulsen i, at nu bliver det interessant, når man laver udregningerne forskelligt, for at de skal falde ud til ens egen fordel. Jeg synes, det er en uacceptabel måde at fremføre tingene på her i tinget.

Men det var noget andet, jeg ville sige. Hr. Fogh Rasmussen sagde, at vi havde en aftale ud over 1981. Der står klart og tydeligt, at vi bevilger ikke penge ud over 1981 til dette. At man så vil føre det videre med et andet flertal i dette ting, vil vi ikke modsætte os, og at man bliver enig om at føre det videre med os, vil vi selvfølgelig slet ikke modsætte os, det er klart. Vi har det nemlig ikke som venstre, der i sin tid ønskede på grund af en forhøjelse på 35 kr. af et eller andet at fremprovokere et valg; det ønsker vi ikke. Vi har en aftale for 1981. Hvad regeringen vil lave derudover, kan vi ikke blande os i, hvis regeringen ikke vil snakke med os.

(Kort bemærkning).

Fogh Rasmussen (V):

Både hr. Dræbye og hr. Kaj Poulsen har så inderlig ret, når de siger, at man kan – og man bør – indregne de afledede virkninger på statsfinanserne, herunder merskat, mermoms osv. Det er fuldstændig korrekt, og det kan man også gøre, når man skal vurdere regeringens tilskudsforslag. Jeg har bare slet ikke udtalt mig om virkningen på de offentlige finanser af regeringens tilskudsforslag. Det, jeg har udtalt mig om, er beskæftigelsesvirkningen. Og her har hr. Kaj Poulsen sandelig også ret, for det er netop forudsætningerne, vi skal diskutere, det er dem, der er de interessante, og det er dem, der skiller, fordi regeringen har sagt, at den regner med absolut maksimal virkning, hvor vi har været så beskedne i vores realistiske beregninger at sige: ja men vi regner skam kun med 50 pct.s mervirkning. Det er altså langt mere realistiske forudsætninger, vi har regnet med, og derfor hviler vort forslag på et langt mere holdbart grundlag.

(Kort bemærkning).

Dræbye (RV):

Det er ikke rigtigt, når hr. Fogh Rasmussen siger, at han ikke har talt om merbelastningen af de offentlige udgifter. Jeg citerer

fra Information tirsdag den 27. oktober i år, hvor hr. Fogh Rasmussen siger om udspillet:

»Det er et dårligt udspil, regeringen er kommet med.«

Og han fortsætter:

»Jeg er ikke glad for den betragtelige merbelastning af de offentlige budgetter, der følger med en udvidelse af det almennyttige byggeri.«

I dette citat anvender hr. Fogh Rasmussen ensidigt belastningen af de offentlige budgetter som en økonomisk vurdering af forslaget og siger på denne baggrund, at det er et dårligt forslag. Hr. Fogh Rasmussen regner på den måde, når han udtaler sig til offentligheden.

Fjerde næstformand (Ebba Strange):

Jeg tror, datoen som hr. Dræbye nævnte, var forkert, ellers har hr. Fogh Rasmussen været ualmindelig forudseende.

(Kort bemærkning).

Fogh Rasmussen (V):

Jeg synes ikke, at formanden helt skal frakende mig evnen til at være forudseende.

Jeg vil godt sige, at det er ganske korrekt, at jeg dér har omtalt virkningen på de offentlige finanser af at forøge det sociale byggeri; og det vil i løbet af en årrække belaste de offentlige finanser med 1 mia kr. ekstra, selv når man indregner afledede virkninger.

Men jeg vil godt sige om de beregninger, som regeringen og forligspartierne har lavet over virkningen af tilskudsordninger, at man står tilbage med en fornemmelse af, at man har lavet beregningerne på den måde, at man har sagt: der skal bruges 275 mill. kr. til en bestemt tilskudsordning. Hvis vi regner med, at den gennemsnitlige tilskudsprocent bliver 20, så ganger vi altså det beløb med 5, og så får vi en investeringsvirkning på omkring 1 mia kr. Men hvis vi nu forudsætter, at den gennemsnitlige tilskudsprocent kun bliver 10, så får vi en virkning på investeringerne på 2,7 mia kr. Det er den måde, man har regnet på, og det er selvfølgelig fuldstændig urealistisk.

Boligministeren (Erling Olsen):

Jeg kan kun sige, at beregninger er usikre. Det er under alle omstændigheder skøn, vi arbejder med, og vi har ikke på noget tids-

[Boligministeren]

punkt følt trang til at råbe ju-hu. Jeg synes, vi skal gemme det, til vi tager de relevante lovforslag op, hvordan vi har regnet på beskæftigelsesvirkningen af specielt tilskudene.

Jeg vil godt svare på nogle af de spørgsmål, der er stillet her under anden omgang.

For det første vil jeg sige til hr. Keld Andersen, at jeg er ked af, hvis han har opfattet en lille finte som en nedvurderende bemærkning; sådan var den i hvert fald ikke ment.

Så vil jeg sige til hr. Fogh Rasmussen, at når vi er betænkelige ved rentetilpasningslåne, skyldes det netop den 5-årige periode og den omstændighed, at det hele så bliver meget tilfældigt. Men vi må snakke videre om disse ting under udvalgsarbejdet.

For så vidt angår igangsættelserne af almenyttigt byggeri, er det rigtigt, at det har været temmelig beskedent i første halvår, og derfor har jeg for nogle måneder siden taget kontakt med Boligselskabernes Landsforening og spurgt, hvordan det kan være. Jeg har fået det svar, efter at de har gået tingene igennem, at det er en anden sæsonmæssig fordeling; de kommer op på de tildelte mængder i dette år, men de kommer det senere i året, hvilket i øvrigt er heldigt, al den stund det netop er i sidste kvartal, vi får store problemer i byggebranchen. Det eneste sted, der har været virkelige problemer, er i Københavns kommune, hvor det har vist sig, at man på grund af manglende færdiggørelse af lokalplaner – jeg skal ikke antyde hvorfor, man kan næsten gætte sig til det – ikke er i stand til at bygge det, man har fået tildelt, og derfor har vi måttet overføre 200 almenyttige boliger fra Københavns kommune til det øvrige land. Jeg har forstået, at det nye flertal i Københavns kommune nu vil give sig til at lave et lager af lokalplaner, sådan at man ikke kommer i den situation oftere, men det eneste sted, der har været problemer, har altså været i Københavns kommune, og de boliger, der ikke bliver bygget i Københavns kommune, flyttes så til andre dele af landet; bygget bliver de.

Så spørgsmålet: hvem har ret, hr. Dræbye eller hr. Kaj Poulsen, når man skal se på, om der er givet 3.000 almenyttige boliger permanent eller forliget kun gælder til 1981? Svaret er: de har ret begge to, idet sådan som lovforslaget er formuleret og sådan som regeringen lægger vægt på at det skal være, er

der lavet en permanent forøgelse af kvoten for almenyttigt byggeri på 3.000 boliger. Men ingen af vore forligspartnere har villet spænde sikkerhedsnet ud under disse 3.000 ekstra almenyttige boliger, idet de har sagt: vi vil have en anden finansieringsordning for boligbyggeriet. Det vil regeringen i øvrigt også meget gerne gå ind i; derfor sætter vi dette udvalgsarbejde i gang, og så ser vi, hvad der sker, når vi er nået et år frem. Enten når vi så til enighed om et andet finansieringsgrundlag, eller vi får i øvrigt et forlig, der strækker sig ud over 1981. Men gør vi ikke det, ja, så triller de 3.000 boliger videre efter denne lov, så er der en pligt til efter loven at yde rentesikring, men så har forligspartierne forbeholdt sig retten til ikke at ville skabe finanslovmæssig dækning for det beløb, der skal ind sådan og sådan. Derfor har vi sagt: af hensyn til planlægningen har vi disse 3.000 ekstra boliger, men der er ingen forpligtelse for nogen af forligspartierne til at skaffe pengene til det og til ikke at holde sig fra at foreslå kvoten sat ned, hvis man kører med det nuværende system. Sådan er det indrettet.

Så er der spørgsmålet, som hr. Kjærulff-Schmidt var inde på: hvad er egentlig perspektivet i dette, hvordan har man egentlig finansieret det? Ja, vi kan sige, at perspektivet i det er for det første, at vi har sagt, at det, man lavede tidligere – hvor man sagde, først 40.000 boliger, og så sagde man i øvrigt i 1978 35.000 boliger – det at begynde at lægge sig fast på et bestemt antal boliger for en lang periode, er meget vanskeligt, og vi må acceptere, at boligbyggeriet også bruges som en regulator i den samlede økonomiske politik. Det ligger også i, at vi har sagt: det, vi kommer med her, hindrer ikke en nedgang i byggebranchen. Der vil ske en tilpasning i byggeriet, der vil komme en nedgang i byggebranchen som led i den almindelige økonomiske politik. Men som det blev sagt så udmærket af hr. Arne Bjerregaard i første omgang: vi vil ikke slå meget i stykker, vi ønsker ikke, at byggeriet skal gå helt i bund, og derfor kommer der en indsats her, som hjælper det op igen.

Men hvad koster dette? Hvordan hænger det sammen med regeringens øvrige økonomiske politik? Ja, da har man sagt: vi har lavet en almindelig stramning, og den almindelige stramning ligger i det, forligspartierne

[Boligministeren]

aftalte før sommerferien. Nu kommer man og skal hjælpe byggeriet. Det koster nogle penge, og det kan man beregne på mange forskellige måder. Jeg har med interesse hørt på diskussionen, men hvis vi nu tager den helt traditionelle statsfinansielle beregningsmåde og ikke diskuterer for meget med dagpenge og moms og indirekte og direkte, men bare kigger på det, sådan som vi plejer at gøre, så indebærer dette, at man får en yderligere svækkelse af statsfinanserne på 560 mill. kr., og så har man sagt: vi har lavet en almindelig stramning; den virker for hårdt på to områder: landbruget og byggeriet, og derfor læmper vi nu den almindelige økonomiske politik med 560 mill. kr. for at gøre noget på disse specialområder. Det er den måde, vi har gjort det på, og det er sammenhængen i det.

(Kort bemærkning).

Fogh Rasmussen (V):

To bemærkninger. Først takker jeg ministeren for hans krystallklare udtalelse om, at der i dette forlig er indbygget den musefældeklause, at bliver man ikke enig om en anden finansieringsordning, så ruller de 3.000 enheder videre år efter år. Hr. Dræbye har altså ikke ret. For det andet: hvis ministeren vil afvise mine opgørelser over igangsættelserne af almennyttigt byggeri med henvisning til sæsonvariationer, må jeg sige, at ministeren regner med temmelig lange sæsoner, for hvis man tager Danmarks Statistiks opgørelse over antal påbegyndelser af almennyttige lejligheder i 1979, så bliver der i hele året 1979 kun påbegyndt 5.600, og selv om vi igen fraregner Albertslundeffekten, så er det dog stadig væk næsten 1.000 enheder under det, som er kvoten. Jeg må altså fastholde, at kvoten i dag ikke er fuldt udnyttet.

Fjerde næstformand (Ebba Strange):

Jeg gør opmærksom på, at der er en lang række boligforslag på dagsordenen ud over dem, vi behandler i øjeblikket, så det varer ikke så længe, før der må siges stop for korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

Dræbye (RV):

Det havde jo været rart, om hr. Fogh Rasmussen havde nøjedes med at sige, at han var glad for boligministerens forklaring, og ikke havde givet den sin egen personlige drejning. Det, der er tilfældet, er altså, at der ikke er nogen sikkerhed for, at udvidelsen fortsætter ud over 1981, og det kan hr. Fogh Rasmussen jo aflæse af stillingen her i folketinget, idet situationen er den, at der skal et eller to af forligspartierne til for at skabe baggrund for en fortsættelse. Og da samtlige har erklæret herfra, at en forudsætning for det er, at man i øvrigt finder en løsning på andre boligproblemer, er sagen såmænd ikke så kompliceret. Dette fortsætter til og med 1981. Sker der intet andet, vil der selvfølgelig komme et forslag, som så ændrer tingenes tilstand, og det forslag bliver vedtaget.

Boligministeren (Erling Olsen):

Hvis det er en musefælde, så har den dobbelt indgang. Det er ikke alene forligspartierne, som kan siges at være fanget i en musefælde derved, at de er gået med til at gøre ordningen permanent; det er også regeringen, for det hjælper jo ikke regeringen meget at have en lovgivning, der siger, at der kan gives tilsagn om ekstra 3.000 boliger, hvis der ikke i finansloven er afsat penge til det. Det er altså noget, der binder begge parter, så det er ganske klart, hvad der her er sket.

Så vil jeg sige til hr. Fogh Rasmussen, at vi har ikke foretaget sådan almindelige statistiske sæsonmæssige beregninger over, hvordan sådan noget går, men vi har sat os ned og gennemgået hvert enkelt projekt, der er givet tilladelse til, og sagt: hvornår kommer det i gang? Og vi har så fået besked om, at alle de projekter, der er givet tilladelse til, kommer i gang på de og de tidspunkter, sådan at der alt i alt skulle kunne blive bygget det, vi kan give tilladelse til inden for den gældende kvota. Det eneste problem, vi havde under den gennemgang, var de 200 boliger i København, og dem har vi flyttet ud til provinsen.

(Kort bemærkning).

Svend Erik Hovmand (V):

Ja, jeg tillader mig at blande mig i denne debat, som jeg interesseret har lyttet til, fordi jeg jo nok synes, at den seneste ordveksling, der har fundet sted her omkring spørgsmålet

[Svend Erik Hovmand]

om, hvad det egentlig er, man har aftalt, er overordentlig væsentlig og overordentlig interessant. Det er klart, at det er væsentligt og interessant med hensyn til de statsfinansielle virkninger. Det er klart, at det er væsentligt og interessant for de sociale boligselskaber, hvad de har at rette sig efter. Det er klart, at det er væsentligt og interessant, at ikke bare det radikale venstre, men også CD her har givet accept af en fortsættelse af et øget socialt boligbyggeri. Men uanset alt dette er det overordentlig afgørende at vide, også for kommunerne, hvor vi står i denne sag. Boligministeren ved jo med sine gode erfaringer fra det københavnske område, hvor lang tid det tager at lave en lokalplan. Boligministeren ved, at hvis kommunerne skal planlægge for en 40 pct.s udvidelse af det sociale boligbyggeri og gennem lokalplaner skabe mulighed for det, er det ikke planlægning, der starter, når vi kender den økonomiske baggrund for en udvidelse af det sociale boligbyggeri engang i løbet af 1981. Nej, så er det noget, der skal startes op allerede i begyndelsen af 1981, hvis det skal nås. Og jeg vil gerne her spørge boligministeren og også de øvrige forligspartier, ikke mindst CD: hvordan er kommunerne stillet i denne situation? Ved kommunerne i dag på baggrund af den debat, vi har haft, om der kommer eller der ikke kommer 3.000 ekstra sociale boliger i 1982? Jeg har lyst til at høre for det første selvfølgelig boligministerens version, men også og måske især centrum-demokraternes version af dette problem.

Fjerde næstformand (Ebba Strange):

Jeg tror, tiden er inde til at slutte for korte bemærkninger.

Boligministeren (Erling Olsen):

I boligministeriet har vi den praksis, at vi forlanger, at lokalplangrundlaget skal være i orden, før vi giver tilsagn om almennyttigt byggeri. Dette gælder dog ikke for København, men vi har sagt til københavnernes, at de i de kommende år må indstille sig på, at vi ikke vil give dem noget tilsagn, før lokalplangrundlaget er i orden. Det er også derfor, den nye aftale i Københavns kommune går ud på, at nu producerer man lokalplaner. Men sagen er, at i det øvrige land i dag har vi et vældigt pres på for at få tildelt almen-

nyttige boliger, og de siger alle sammen: lokalplangrundlaget er i orden; vi har lokalplanerne, vi mangler bare tilsagnene, og derfor vil der for det kommende år ikke være noget problem, for lokalplangrundlaget er i orden. Vi har her i boligministeriet for øjeblikket ekstra 5.000 ansøgninger liggende, hvor lokalplangrundlaget er i orden, og de kan roligt gå i gang med at arbejde videre ud fra, hvad der tjener den enkelte by bedst, og se på, hvad der skal ske i de kommende år. Og så må man vel håbe på, at det lykkes regeringen og forligspartierne og måske også en videre kreds at nå til enighed om en ny finansieringsordning, sådan at vi kan fortsætte opførelse af almennyttigt byggeri i den størrelsesorden, som vi gerne vil have. Men der er ingen, der skal holde sig tilbage på lokalplanområdet, og der er ikke nogen akutte problemer.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (for forslaget til folketingsbeslutnings vedkommende anden (sidste)) behandling

vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Ebba Strange):

Jeg foreslår, at forslagene henvises til boligudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om sanering.

(Lovforslag nr. L 4. Fremsat 8/10 80).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 9-12 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

9) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om midlertidig regulering af boligforholdene.